ГОДИНА LVIII ● БРОЈ 10 ● БЕОГРАД, 31. ОКТОБАР 2026. ● ИЗЛАЗИ ЈЕДНОМ МЕСЕЧНО

ГЛАС ОСИГУРАНИКА

ЛИСТ РЕПУБЛИЧКОГ ФОНДА ЗА ПЕНЗИЈСКО И ИНВАЛИДСКО ОСИГУРАЊЕ

КОНТАКТ ЦЕНТАР
Радним данима 8-15h

0700/017-017
по цени локалног позива

011/3060-680
за позиве са мобилног телефона и из иностранства

ТЕМА БРОЈА: Републички фонд ПИО је у сарадњи са Савезом пензионера Србије заокружио циклус од укупно 80 трибина на којима је учествовало око 21.000 корисника пензија. Од 500 различитих ургенција и проблема, 93 одсто је решено

ПОЗИТИВАН РЕЗУЛТАТ ДИРЕКТНИХ РАЗГОВОРА

ИЗДАВАЧ: Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање

ДИРЕКТОР:
Реља Огњеновић

РЕДАКЦИЈА:
Париска бр. 9,
11000 Београд,
011/2030-742
e-mail: glasosiguranika@pio.rs

СЕКРЕТАРИЈАТ:
011/2030-743
011/2030-744

ШТАМПА:
Штампарија
ЈП „Службени гласник”
Београд

ОГЛАШАВАЊЕ:
011/2030-743

Рукописи и фотографије се не враћају.

Електронско издање:
www.pio.rs/glasosiguranika

ТРАГОМ ИСТОРИЈЕ, ОД ПРВОГ РЕШЕЊА ДО ДАНА ФОНДА

У славу и част првој пензији

Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање сваког 10. октобра обележава свој дан. Разлог због којег је изабран баш овај датум враћа нас готово два века у прошлост, до прве пензије. Прича о томе како се до ње дошло необична је из данашње перспективе и нема много заједничког са савременим пензијским системом.

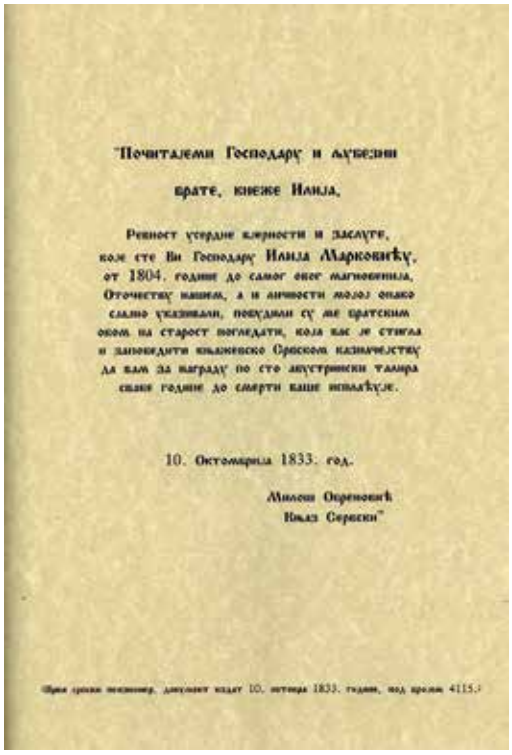
Након година проведених у државној служби, онда када је дошло време да се повуче и заслужено одмори, Илија Марковић, трговац, министар, судија, дипломата и ратни заточеник, добио је пензију и тако остао упамћен као први српски пензионер.

А имао је Илија Марковић иза себе живот вредан помена. Рођен је око 1762. године у селу Грушићу, недалеко од Шапца, у тадашњој Шабачкој нахији. Потицао је из угледне породице, бавио се трговином и још као млад стекао значајан иметак.

Био је један од најутицајнијих људи тог краја, први је подрински политичар и попечитељ у тек ослобођеној Србији. Историја сведочи да је као буљубаша у Поцерској кнежини, и пре уласка у политику и државне послове, био веома богат. Његово име повезује се са многим значајним личностима српске историје. Занимљиво је да је у једном периоду познати устанички војвода Милош Стојићевић Поцерац био његов писар, као и Нићифор Нинковић, познат као лични берберин кнеза Милоша Обреновића и једна од необичнијих личности српске књижевности 19. века.

Марковић је имао запажену војну и политичку каријеру. Показао се и као управник, па је 1807. године постао члан Правитељствујушчег совјета, једног од најважнијих органа власти устаничке Србије. За „великог вилајетског судију и тајног члана Совјета народња” постављен је у фебруару 1811. године, а убрзо и за првог попечитеља правде, што би одговарало данашњој функцији министра правде. Хроничари су, међутим, забележили да је само „председавао Врховном суду, а ништа није радио као министар”.

Био је врло способан човек, дао је допринос у стварању првих институција модерне српске државе, обављао је високе државне дужности и учествовао у оба српска устанка. Служио је и Карађорђу и кнезу Милошу Обреновићу, годинама је боравио у Цариграду. Чак је једно време био и заточен. У Србију се вратио након седам година, а у пролеће 1828. постављен је на чело Београдског народног суда, крајем јесени и за нахијског кнеза у Шапцу. Од тада је више пута

Почитаемы Господарю и љубезны брате, кнеже Милоје,

Ревност усрдне кърности и заслуге, које сте Ви Господарю Милоје Марковићу, от 1804. године до самог овог магновенија, Отечеству нашем, а и личности мојој опако сило указивали, повздани су ме братским оком на старост погледати, која нас је стигла и заповедити књажеско Српском казначејству да нам за награду по сто аустрийски талира свако године до смерти наше исплаћује.

10. Октомврија 1833. год.

Милош Обреновић
Књаз Сербски"

тражио да буде пензионисан и кнез Милош је 10. октобра 1833. године потписао решење којим је Илији Марковићу одобрена пензија од 100 аустријских талира. После тако бурног живота и дугогодишње службе, Марковић је постао први човек у Србији коме је званичним решењем одобрена пензија.

Датум доношења тог решења много година касније изабран је за Дан Фонда ПИО, у сећање на најраније забележени пример пензијског збрињавања у Србији, много пре успостављања савременог система осигурања.

О даљем току пензије Илије Марковића постоје два опречна податка – први да је пензију изгубио већ 1835. године, а други да је фебруара те 1835. његова пензија заправо повећана на 150 талира.

Пензионерске дане први српски и шабачки пензионер проживео је у Шапцу. Умро је 5. јануара 1837. године.

Ово је прича по којој је име Илија Марковић остало у нераскидивој вези са историјом пензијског система Србије, прича по којој се његовог одласка у пензију сећамо много више него свих високих дужности које је током живота обављао и по којој је један заслужени одлазак у пензију постао историјски догађај. Ипак, још један Дан Фонда прилика је да се присетимо свега заједно, како би остао траг више о једном бурном животу и човеку који је први уживао у заслугама свог рада, онда када је највише требало.

Марија Симовић-Максимовић

ЗАОКРУЖЕН ЦИКЛУС ОД 80 ТРИБИНА НАМЕЊЕНИХ НАЈСТАРИЈИМА

Одржани сусрети са 21.000 пензионера

Републички фонд ПИО је у сарадњи са Савезом пензионера Србије, а уз подршку локалних самоуправа и партнерских фирми, Банке Поштанска штедионица и компаније „Дунав осигурање", одржао укупно 80 трибина широм Србије на којима је учествовало око 21.000 корисника пензија.

Организовано осамдесет директних сусрета са најстаријима

Идеја о организовању овакве врсте догађаја на којима су пензионери имали прилику да искажу своје потребе, размишљања, поставе питања, али и дају предлоге и сугестије представницима институција, настала је у циљу унапређења друштвеног стандарда пензионера, а превасходно међугенерацијске солидарности и друштвене инклузије корисника пензија – једног од видова друштвеног стандарда који је на основу предлога пензионерских удружења и самих пензионера уврштен у Правилник о друштвеном стандарду корисника пензија РФ ПИО, који је у примени од почетка ове године.

Након одржаних 80 сусрета, могло би се рећи да су трибине испуниле своју сврху. Како смо током претходних месеци више пута наводили, управо су предлози пензионера на трибинама у великој мери резултирали

На трибинама је евидентирано више од 500 различитих ургенција и проблема, од којих је чак 93 одсто успешно решено

надавно реализованим пакетом мера државне помоћи, највећим до сада.

Поред ове подршке на глобалном нивоу, на трибинама су решавани и проблеми на локалу, али и они индивидуални, када год је то било могуће.

Заједничким радом до резултата: председник САПЕНС-а проф. др Андреја Савић, и директор Фонда ПИО, Реља Огњеновић

Директор РФ ПИО, Реља Огњеновић, председник ГО Сопот, Живорад Милосављевић, министар Синиша Мали и в. д. директора РФЗО, проф. др Сања Радојевић Шкодрић

Према речима директора Фонда ПИО, Реље Огњеновића, током трибина је евидентирано више од 500 различитих ургенција и проблема, како из надлежности Фонда, тако и других институција, од којих је 93 одсто решено.

– То нам показује да смо урадили добру ствар, да смо успели да решавамо проблеме пензионера, али и да представимо све оно што је држава радила, не само ове већ и претходних година – рекао је Огњеновић током једног од сусрета са новобеоградским пензионерима, одржаним 19. октобра.

На основу досадашњих разговора са пензионерима на трибинама, директор Фонда је истакао да они имају различите проблеме, али оно у чему су сложни јесте то да пензије треба да буду стабилне и сигурне, али и да буду веће, нарочито у случају најугроженијих корисника.

Говорећи о мерама подршке које су намењене пензионерима, Огњеновић је на трибинама подсетио на државну новчану помоћ за коју је издвојено 377,2 милиона евра, на поделу више од 100.000 пакета солидарне помоћи у 2026. години, упућивање више од 22.000 пензионера на бесплатан десетодневни бањски опоравак, као и на финансирање културних и спортско-рекреативних активности.

Директор Фонда је током одржаних сусрета такође наглашавао и значај прављења планова за будућност заједно са најстаријим грађанима.

– Директни сусрети са пензионерима показали су се као добра пракса која нам помаже у планирању будућих мера за побољшање њиховог друштвеног и материјалног стандарда.

Део пакета мера државне помоћи директан је резултат предлога пензионера исказаних на одржаним сусретима

Наш циљ је да остваримо непосредан дијалог са што више корисника пензија, да чујемо њихове предлоге и сугестије, али и критике, и да адекватно одговоримо на њих. Истовремено, кроз план „Србија 2030" предвиђена је просечна пензија од 750 евра, што показује системску решеност државе да континуирано унапређује економски положај наших најстаријих суграђана – рекао је Огњеновић 15. октобра у Ваљеву.

На трибинама су посебну подршку пружили и представници Владе Републике Србије у тех-

ничком мандату, а у претходних месец дана то су учинили први потпредседник Владе и министар финансија у техничком мандату, Синиша Мали, и министарка рударства и енергетике у техничком мандату, Дубравка Ђедовић Ханданович, док је као гост на јубиларној седамдесетој трибини, одржаној 6. октобра у Новом Саду, био саветник председника Републике за регионална питања, Милош Вучевић.

Министар Мали је учешће на трибинама искористио као прилику да свим пензионерима захвали на енергији, труду, раду и свему што су уложили током свог радног века, али и на подршци свим до сада спроведеним реформама.

У Новом Саду одржана јубиларна 70. трибина

Одржане трибине су испуниле своју сврху, а план је да се заједнички настави са унапређењем положаја корисника пензија

– Мислим да смо то сада већ вратили колико-толико, повећањем пензија и једнократном помоћи и тиме што је пензија сада стабилна и безбедна. Идемо са повећањем пензија из године у годину и на неки начин мислим да смо вратили поверење које сте нам указали – рекао је министар финансија у техничком мандату, Синиша Мали, на једној од трибина.

Министарка рударства и енергетике, Дубравка Ђедовић Ханданович, на трибинама је представила мере којима се најугроженијим грађанима омогућава смањење трошкова електричне енергије, а говорила је и о мерама подршке домаћинствима за унапређење енергетске ефикасности.

Она је подсетила да пензионери са пензијама до 31.092,11 динара, који имају бројило на своје име, током грејне сезоне од октобра 2026. до марта 2027. године остварују умањење рачуна за електричну енергију од 1.000 динара месечно. Ово право стичу без подношења захтева, кроз поступак који по службеној дужности покреће локална самоуправа.

Говорећи о резултатима у Бечеју, 18. октобра, министарка је навела да је готово 500 домаћинстава у претходне четири године добило субвенцију за енергетску санацију. Само ове године додељена су 194 уговора, од којих 140 домаћинствима из социјално рањивих категорија, која могу остварити субвенције до 90 одсто вредности радова. Подршка обухвата замену столарије, унапређење изолације, замену неефикасних котлова и друге мере којима се дугорочно смањују трошкови енергије.

Значајан допринос трибинама пружила је и проф. др Сања Радојевић-Шкодрић, в. д. директора Републичког фонда за здравствено осигурање. Она је 29. септембра, на два одржана сусрета, у Младеновцу и у Сопоту, говорила о мерама у области здравствене политике. Указала је на мере које се односе на снижење трошкова за лекове, истичући да су нарочито значајне за пензионере, међу којима је велики број хроничних пацијената који терапију користе свакодневно и дугорочно. Такође, Радојевић-Шкодрић је најавила и наставак рада на увођењу нових генеричких и иновативних лекова, као и израду нове листе иновативних лекова.

Стратешко партнерство Фонда ПИО и САПЕНС-а доноси подршку пензионерима у свим крајевима земље

Током трибина, кључну улогу Савеза пензионера Србије у мапирању и заступању интереса најстаријих грађана на терену посебно је издвојио председник ове организације, проф. др Андреја Савић. Он је апострофирао важност оваквих сусрета ради бољег препознавања специфичних потреба локалних удружења и нагласио да је стратешко партнерство са Фондом ПИО једини начин да се кроз јединствен систем осигура подршка свим корисницима у свим крајевима земље. Савић је више пута истакао да су трибине пензионера један од овогодишњих новитета, који су заједнички осмислили Фонд ПИО и САПЕНС, а које су постигле невероватан успех у виду резултата који су директна последица управо ових сусрета.

И челници локалних самоуправа, из свих градова и општина где су трибине организоване, били су једногласни у исказивању значаја непосредне комуникације најстаријих сугрђана са представницима институција и уверени да је ово делотворан начин за проналажење решења проблема који су у опсегу њихових надлежности, али и за делегирање оних који њихове надлежности превазилазе.

Иако су овогодишње трибине завршене, разговори са пензионерима биће настављени. Како је најавио директор Фонда, циљ је да се и наредне године, кроз сарадњу са пензионерским организацијама, локалним самоуправама и другим институцијама, настави рад на решавању конкретних питања и унапређењу положаја корисника пензија.

Г. О.

Трибини у Бечеју присуствовала 20.000. пензионерка

ОДРЖАНА 19. ОЛИМПИЈАДА СПОРТА, ЗДРАВЉА И КУЛТУРЕ ТРЕЋЕГ ДОБА

Надметање и дружење око 900 учесника

У Врњачкој Бањи је, 30. септембра, отворен Сабор пензионера – 19. Олимпијада спорта, здравља и културе трећег доба, која је трајала до 3. октобра и окупила око 900 учесника са циљем да се такмиче, али и друже. Овогодишњу Олимпијаду отворио је директор Републичког фонда ПИО, Реља Огњеновић.

Директор Фонда ПИО, Реља Огњеновић, отворио овогодишњу Олимпијаду

– Огромна је част и задовољство бити овде, али и велика обавеза, зато што све што данас овде кажем, биће под лупом вас најискуснијих у овој земљи, и до следеће Олимпијаде мораћемо да прикажемо резултате и потврдимо да ли је оно што смо данас овде говорили и што ћемо говорити након овог свечаног отварања испуњено, да ли смо оправдали ваше поверење у претходној години и зацртали праве циљеве за наредне године, а све то носи велику одговорност – истакао је директор Фонда.

Правећи кратку ретроспективу и сумирајући резултате онога што је договорено и постигнуто од прошле Олимпијаде, Огњеновић је навео да је ове године реализована исплата досад највеће државне помоћи, у износу од 377,2 милиона евра, која је исплаћена свим пензионерима, а највише је била усмерена ка корисницима са најнижим примањима. Поред тога, грађанима је извршена исплата 6.000 динара из Акционарског фонда државе, а пензије су исплаћене и пре уобичајених датума.

Директор РФ ПИО је подсетио да је 2020. године за друштвени стандард пензионера било издвојено око 613 милиона динара, док је ове године опредељено 1,65 милијарди динара, захваљујући чему је више од 22.000 корисника упућено на бесплатну рехабилитацију, подељено је више од 100.000 пакета солидарне помоћи садржајнијих него раније, а чак дупло више новца, 32 милиона динара, издвојено је за спортско-рекреативне манифестације, укључујући и ову завршну Олимпијаду у Врњачкој Бањи.

– И на крају, одвојили смо више од 230 милиона динара управо за дружења која организујемо у свим градовима у Србији, када ми долазимо до вас, да вас чујемо, а неретко су ту и министри и директори других републичких институција, јер нам је важно да вама дамо главну реч и да вам новац који сте уплаћивали у Фонд ПИО сада вратимо кроз различите видове друштвеног стандарда пензионера, али и кроз повећање пензија које ће у децембру бити 7,5 одсто – рекао је Огњеновић, истичући да је планом „Србија 2030" предвиђено да просечна пензија те године буде 750 евра.

Директор Фонда је на крају пожелео пензионерима добро здравље и да се боре и побеђују, не само у овим играма, него и у животу.

Проф. др Андреја Савић, у име Савеза пензионера Србије и Синдиката пензионера Србије „Независност", поздравио је учеснике Олимпијаде и госте.

– Ова манифестација није од јуче, а све што траје има квалитет. Последњих година смо се трудили да модел централне републичке манифестације трећег доба коригујемо, осмислимо и прилагодимо новонасталим временима и чини ми се да смо у последње три године дошли до праве формуле. Ова манифестација има смисао да окупимо председнике свих општинских и градских удружења и организација пензионера широм Србије, а с друге стране да на плану спортско-рекреативних, здравствено-едукативних и културних активности, дамо шансу свим нашим талентованим, афирмисаним или неафирмисаним пензионерима, да могу да дођу до изражаја, на овој финалној манифестацији – казао је Савић.

Најбољи међу најбољима: сениори из свих крајева Србије

Председник САПЕНС-а је рекао да је овој манифестацији претходио читав низ регионалних сусрета и такмичења, тако да ће се током 19. Олимпијаде такмичити најбољи међу најбољима.

Члан Општинског већа општине Врњачка Бања, Душан Стевановић, у име домаћина је пожелео добродошлицу учесницима, лепо дружење и успешно такмичење. Поред осталих званица, отварању Олимпијаде присуствовао је и менаџмент Фонда ПИО.

Такмичарски део програма реализован је у пет лаких спортско-рекреативних дисциплина: у штафети у брзом ходању, шаху, пикаду, извођењу слободних бацања у кош и у шутирању пенала на мале голове. Сва спортска надметања су протекла у фер атмосфери, а сви победници по спортским дисциплинама и појединачно награђени су медаљама и пехарима, као и захвалницама за учешће. Свеукупни победник је Асоцијација УП – Клуб Шабац, која је освајач и прелазног пехара за 2026. годину, другопласирана је екипа УПГ Пирота, а трећепласирана у укупном пласману је екипа Треће доба Шабац.

Поред надметања пензионера, у оквиру 19. Олимпијаде организован је и низ других догађаја и активности, међу којима су отварање 17. изложбе Сликарске и иконописачке колоније, Свечана седница поводом обележавања 1. октобра – Међународног дана старијих особа, Базар здравља, Олимпијски сусрет писаца трећег доба, и још других активности.

Весна Кадић Станковић

КОРАЦИ У ПОСТУПКУ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА

Од захтева до решења

Поднели сте захтев за пензију и чекате да вам стигне решење. Мање-више то је оно што будући пензионери одговоре када их пријатељи питају када стиже прва пензија. Та једноставна реченица заправо крије прилично комплексан поступак који сваки захтев мора да прође пре него што на рачун дође прва исплата. Да ли сте се некада питали како тај поступак изгледа? Да ли референт на кога су вас упутили за информације има моћ да на своју руку одлучи колика ће бити ваша пензија? Покушаћемо да објаснимо како поступак заправо изгледа и који пут предмет прође од вашег захтева па до прве исплате пензије.

Пре свега – захтев. Вероватно знате да прописи у Републици Србији налажу да за остваривање права на пензију мора да се поднесе захтев. О пензији се не води рачуна по службеној дужности, па не очекујте да вас нека институција подсети да треба да поднесете захтев. Ипак, верујемо да то и није потребно – већина једва чека да то уради, па се заиста ретко дешава да неко пропусти рок. За сваки случај, подсећамо – пензију можете да добијете највише шест месеци уназад од дана подношења захтева. Када се захтев заведе формира се предмет, а у њему ће се наћи сви докази које сте поднели, као и евентуална документација из неких ранијих поступака који су за вас вођени код Фонда ПИО. У зависности од врсте пензије за коју је поднет захтев, предмет већ у самом почетку може да крене различитим путањама. Уколико је потребно медицинско вештачење, обично за инвалидску пензију, прва станица је комисија која ће обавити преглед. Након комисије, доноси се решење којим се утврђује губитак радне способности или се одбија захтев за пензију ако је процена комисије да инвалидност не постоји. Уколико је утврђен губитак, предмет се враћа на пут којим иду захтеви за пензију код којих вештачење није било потребно.

Први следећи корак је да се утврде све чињенице које утичу на испуњење услова за пензију, као и на њену висину. Погађате – у питању су подаци о стажу, а њихово комплетирање је обавезно. Врло су ретки предмети код којих овај корак није потребан. У најмању руку, макар податак за последњу годину рада обично свима недостаје. Већини и доста више од тога. Неких података нема, неки су несагласни са другима. Без обзира на врсту недостатка, потребно је контактирати послодавце, прибавити уверења о плаћеним доприносима за самосталце и пољопривреднике, регистровати све исплаћене уговорене накнаде… Све оно што је чинило ваш рад и зараду сада треба да се озваничи, да буде регистровано у матичној евиденцији осигураника како би затим постало и део решења. Ово је битно да знате – само регистровани подаци могу да се урачунају у укупан стаж и да утичу на висину пензије. Било какви други, посредни докази, иако помажу при утврђивању вашег стажа – не могу да постану део решења. Зато, знајте да је овај корак у поступку можда и најважнији. Проверите да ли и ви можете да се укључите, да помогнете. Некада информација коју има сам осигураник или неко од колега значи више него године искуства. Радници Фонда ПИО једноставно не могу да знају све „тајне" свих послодаваца, па зато ваша помоћ може да буде веома значајна.

Након што се утврде сви подаци о стажу и основицама осигурања, почиње следећа фаза – израда нацрта решења. У зависности од организационе јединице која решава ваш захтев ову другу фазу може да спроведе исти радник као и претходну или ће предмет прећи код другог референта. Пажљивији читаоци су можда приметили да смо употребили термин „нацрт решења", а не „решење". Разлика је веома значајна, а објаснићемо је мало касније. Нацрт решења садржи пре свега одлуку о вашој пензији – да ли се право утврђује или се захтев одбија. Уколико је захтев усвојен, утврђује се и висина пензије. Будуће решење садржи и основна објашњења донете одлуке, законске прописе као и прилог – обрачун висине пензије. Ипак, овлашћени радник Фонда ПИО који сачињава нацрт решења није последњи у низу.

Након што је нацрт решења израђен, предмет још једном долази код новог референта. Овог пута је то контролор нацрта решења чији је посао да потврди законитост претходних фаза у поступку. Дакле, контрола подразумева и проверу чињеница наведених у налазу, мишљењу и оцени, уколико је обављено медицинско вештачење. Контролишу се и утврђени подаци у матичној евиденцији, да ли су регистровани правилно, да ли су прибављени на одговарајући начин и да ли заиста могу несметано да се користе за одлучивање о пензији. На крају, контролише се и текст нацрта решења, како би се несумњиво утврдило да су у њему наведене све одлучне чињенице и да је донета одлука правилно образложена. Тек када контролор да сагласност на нацрт решења, рађа се нови управни акт – решење. Дакле, нацрт не постаје решење док не добије потврду контроле да је одлука законита.

Наравно, ни ту није крај. Прво, решење треба да прође неколико административних корака – оверу, доставу према наредби која се налази у решењу, а затим и констатацију правноснажности, што је посебно значајно код решења којима се утврђује потпуни губитак радне способности.

Достава решења подразумева слање једног примерка подносиоцу захтева, што се ради путем поште – препоручено. Такође, уколико је решењем одређен и дан почетка исплате пензије, а што најчешће јесте случај, онда се један примерак доставља и стручној служби Фонда која ће обрадити податке за исплату и практично дати налог да се почне са исплатом пензије. Достава је веома важна. Уколико нисте задовољни донетим решењем, рок за жалбу тече од дана када вам је поштар уручио решење и имате на располагању 15 дана да припремите и предате жалбу. У случају да сте поднели жалбу, њу прво разматра иста организациона јединица Фонда која је донела решење и у случају да сматра да је потребно жалбу уважити у целости – може сама да поништи решење и да донесе ново. Евентуално, у случају формалних недостатака жалба може и да се одбаци. У сваком другом случају, жалба се прослеђује другостепеном органу – Дирекцији Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање. Другостепени орган може да одбије жалбу или да је усвоји и поништи првостепено решење, а у посебним случајевима и да донесе одлуку уместо првостепеног органа. Наравно, у случају да нисте задовољни ни одлуком другостепеног органа, правни лек и даље постоји. Подношење тужбе Управном суду може да доведе до измене раније одлуке.

Као што видите, поступак доношења решења по захтеву није једноставан. Такође, није ни препуштен вољи једне особе. Поступак мора да се води према прописаним правилима, пре свега по Закону о општем управном поступку, а затим и по пословним правилима која прописује Фонд ПИО, све уз поштовање мишљења ресорног министарства. Када поднесете захтев, имате право да будете информисани о току поступка, да увек знате шта је потребно да би се поступак окончао и евентуално да понудите помоћ да се неки од недостајућих података прибаве, ако од радника Фонда добијете информацију да би то могло да буде корисно.

Мирослав Мирић

ЕКСПЕРТСКА РАЗМЕНА НОСИЛАЦА ПИО СРБИЈЕ И АУСТРИЈЕ

Додатно унапређивање већ успешне сарадње

У посети Републичком фонду ПИО, у оквиру експертске размене, у периоду од 13. до 15. октобра ове године, била је петочлана делегација Завода за пензијско осигурање Аустрије, на челу са Волфганом Филцом, замеником директора Сектора за домаће и иностране пензије.

Наредног дана наставак посете био је посвећен обиласку једне од филијала Фонда, Филијале у Сремској Митровици, како би се стручњаци из аустријског завода упознали са надлежношћу филијала Фонда ПИО, и стекли ширу слику о томе како систем и у том сегменту функционише.

Како додаје начелник Одељења за ПИО по међународним уговорима, за сада је план да се са оваквим размена експерата настави на начин да једне године колеге из Аустије долазе у Србију, а наредне да представници Фонда ПИО одлазе у Аустрију, како би се ова већ успешна сарадња и додатно унапређивала, и како би се међусобно размењивала професионална искуства и примери добре праксе.

Део представника РФ ПИО из Дирекције Фонда са колегама из Аустрије

– Првог дана је било речи о организационој структури нашег Фонда, о надлежностима Сектора за остваривање права из ПИО, Сектора за финансијске послове и Сектора за медицинско вештачење. Такође, колегама из Аустрије је презентован поступак остваривања права по међународним уговорима, од момента подношења захтева, доношења, контроле и експедовања решења – наводи Жељко Милојковић, начелник Одељења за ПИО по међународним уговорима у Дирекцији Фонда, који је био у улози једног од домаћина током ове експертске размене.

Последњег дана представљени су одређени програми и иновације Фонда ПИО, од којих су неке већ почеле да се примењују, док су друге у фази израде и биће у примени у блиској будућности, а у великој мери ће унапредити и олакшати рад.

– Између осталог, говорило се о тренутном статусу великог пројекта који се односи на сарадњу са аустријским заводом, а то је пројекат EDAS. Овај пројекат тиче се слања захтева за остваривање права електронским путем, а не у папирном облику, а чија се примена очекује током следеће године. То ће умногоме допринети бољој комуникацији и бржем решавању предмета – објашњава Милојковић.

– Ово је била веома успешна експертска размена, и увек се трудимо да усвајамо знање колега из Аустрије и примењујемо га у пракси, где год постоји могућност за то. Један део разговора током ова три дана био је посвећен искуствима о сарадњи са носиоцима пензијског и инвалидског осигурања других држава и, на наше велико задовољство, општи закључак је био да је сарадња наша два пензијска фонда међу најуспешнијима – са поносом је навео Жељко Милојковић.

В. Кадић Станковић

Шпански дух освојио Сомбор

Кроз изложбу фотографија, музику, плес, филм и гастрономију, у Градском музеју у Сомбору је од 9. до 11. септембра организована манифестација „Вечери шпанске културе". Директор Градског музеја, Давид Фирањ, истакао је значај догађаја – како за установу културе као домаћина програма, тако и за међународно повезивање кроз упознавање култура других земаља.

Изложба „Архитектура у Шпанији 21. века" аутора Рикарда Сантонхе представила је савремену шпанску архитектуру која открива однос форме, светлости и материјала на веома импресиван начин, неуобичајен за Шпанију какву познајемо. Након отварања изложбе, посетиоци су имали прилику да уживају у шпанској музици и фламенко плесу, а није изостао ни гастрономски ужитак за све присутне.

Други и трећи дан манифестације били су у знаку шпанске кинематографије, па су љубитељи филмске уметности имали прилику да погледају неколико изванредних остварења чувених шпанских редитеља.

Манифестација која је изазвала велико интересовање организована је у сарадњи са Амбасадом Краљевине Шпаније у Србији и Шпанском агенцијом за међународну развојну сарадњу (AECID).

Међународни дани разговора са Немачком

Републички фонд ПИО обавештава осигуранике који имају стаж осигурања навршен у Србији и Немачкој и кориснике права из пензијског и инвалидског осигурања остварених применом билатералног споразума о социјалном осигурању, да се Међународни дани разговора са Немачком одржавају 17. новембра 2026. године у Шапцу, од 9.00 до 16.00 часова (просторије Филијале Шабац, Војводе Мишића 9), и 18. и 19. новембра 2026. године у Београду, од 9.00 до 16.00 часова (Париска 9, Стари град).

На овим разговорима ће саветодавци из немачког Фонда за пензијско и инвалидско осигурање и РФ ПИО Србије пружити бесплатну правну помоћ лицима која остварују права из ПИО применом споразума из области социјалног осигурања закљученог између наше земље и Немачке.

Сви заинтересовани треба да пријаве учешће и да закажу термин доласка на број телефона 011/2030-745. Приликом доласка треба понети лична документа и сву документацију у вези са осигурањем.

Програм за почетнике

Председник Привредне коморе Србије (ПКС), Марко Чадеж, позвао је предузетнике и све који планирају да покрену сопствени посао да до краја године искористе прилику и пријаве се за Програм за почетнике у пословању који ПКС реализује у сарадњи са Српском фондацијом за предузетништво.

– За покретање сопственог посла потребни су храброст, воља и посвећеност. Али не мора сваки предузетник сам да пролази кроз све препреке – поручио је Чадеж.

Свима који имају идеју и спремни су да раде, али им недостају почетни капитал или одређена знања, програм препоручује и Милан Лазаревић, директор компаније „Викинг Тим".

Он је додао да програм предузетницима не нуди само финансијску подршку, већ и реалну процену пословне идеје, што је важно за доношење одлука пре него што уложе време и новац.

Пријаве за Програм за почетнике у пословању могу се поднети до краја године. Више информација доступно је на сајту Привредне коморе Србије, а додатне информације о пријави могу се добити путем мејла startup@pks.rs.

Сврљиг: Прело за Неду

У етно-домаћинству Славице Јовановић у Лалинцу код Сврљига, средином октобра је одржана традиционална хуманитарна манифестација „Прело". Прело је окупило чуваре традиције, добре и хумане људе, а овогодишње је имало посебну мисију – прикупити средства за суграђанку Неду, како би јој било олакшано даље медицинско лечење. Посетиоци су имали прилику да уживају у приказу ручних радова, домаће хране и старинских заната, а овом приликом је прикупљено око 10.500 динара. Организатори „Прела за Неду" су Актив жена Сврљиг, Центар за културу Сврљиг и Месна заједница Лалинац.

Иначе, у Сврљигу се често организују манифестације у сврху очувања традиције. Тако је у септембру одржан такмичарско-ревијални Сабор гајдаша балканских земаља. У жирију овог јединственог сабора били су Марија Витас и Анастасија Живковић, етномузиколози, Милен Гојковић, један од оснивача Сабора, и Огњен Огњановић и Филип Богдановић, прошлогодишњи победници.

Сајам у Трстенику

У Хали спортова у Трстенику, од 18. до 20. октобра, одржан је традиционални Сајам лова, риболова, старих заната и домаће радиности. Свечано га је отворила Милена Турк, председница општине Трстеник, која је говорила о значају оваквих манифестација за целу општину.

Покровитељ манифестације била је општина Трстеник, а организатори су били Туристичка организација општине Трстеник и Ловачко удружење Трстеник. У програму су учествовали и чланови КУД „Традиција" из Трстеника.

Присутнима се пригодним говором обратио и Урош Ђоковић, председник Скупштине Ловачког савеза Централне Србије, који је такође говорио о значају ове манифестације и похвалио организацију. Истакао је да Савез има изузетну сарадњу са Ловачким удружењем Трстеник, које је једно од најбољих у Србији. Посетиоцима се са својим производима на штандовима представило седам излагача у области лова и риболова, као и 25 представника руралног туризма са понудама домаће радиности и старих заната, који су штандове имали и у центру Трстеника.

Просечна зарада у августу – 117.282 динара

Како је саопштио Републички завод за статистику, просечна бруто зарада обрачуната за август 2026. године износила је 161.953 динара, док је просечна зарада без пореза и доприноса (нето) износила 117.282 динара.

Раст бруто зарада у периоду јануар–август 2026, у односу на исти период прошле године, износио је 11,3 одсто номинално, односно 8,4 одсто реално, док је просечна нето зарада већа за 11,4 одсто номинално, односно за 8,5 процената реално.

У поређењу са истим месецом претходне године, просечна бруто зарада за август 2026. номинално је већа за 10,9 одсто, а реално за 8,5 одсто, док је просечна нето зарада номинално већа за 11,1 одсто, а реално за 8,7 процената.

Медијална нето зарада за август 2026. године износила је 93.325 динара, што значи да је 50 одсто запослених остварило зараду до наведеног износа.

Пита која обара све рекорде

Вредне чланице Удружења жена Нови Козарци поново су оборише рекорд! Овогодишња „пита за Гиниса" са невероватних 30 метара и 75 центиметара надмашила је прошлогодишњи резултат и тако поново „украла шоу" на традиционалној манифестацији „Питијада", која је прошлог месеца одржана у Новим Козарцима. Ове године учествовале су екипе из Нових Козараца, Александрова, Иђоша и Кикинде. Након званичног мерења џиновске кромпируше, посетиоци су имали прилику да купе парче ове јединствене пите, а целокупан приход је, као и свих претходних година, усмерен у хуманитарне сврхе.

– Поносне смо што настављамо ову нашу лепу традицију и што смо и ове године, уз велики труд и заједнички рад, успеле да направимо питу достојну Гиниса. Најважније од свега јесте то што наша „Питијада" нема само гастрономски и такмичарски дух, већ и велику хуману мисију. Хвала свим учесницама, гостима и граду Кикинди на подршци, јер смо још једном показале колико велика срца имају Нови Козарци – поносно је истакла председница Удружења жена Нови Козарци, Боја Ољача.

Овогодишња „Питијада" одржана је 16. пут у организацији Удружења жена Нови Козарци и месне заједнице, а под покровитељством града Кикинде. Манифестација се организује са пуно труда и љубави, због чега је постала препознатљива и ван Кикинде.

У славу трећег доба

У Установи културе „Пароброд" у Београду, 2. октобра је свечано отворена фото-изложба „Лепота старења 5", којом је обележен Међународни дан старијих особа. Манифестацију је организовало Удружење грађана „Снага пријатељства" – Amity, под покровитељством Фото-савеза Србије и у сарадњи са Фото-клубом „Београд". Од покретања пројекта 2020. године, на конкурсима је учествовало 330 аутора са преко 1.800 радова, док је комисија одабрала 361 фотографију за поставке широм земље. Досадашње изложбе у девет градова Србије посетило је око пет хиљада људи свих генерација.

Надежда Сатарић из Удружења Amity истакла је да поставка разбија предрасуде о старијима и афирмише међугенерацијску сарадњу, док је председник Фото-савеза Србије, Бранислав Бркић, нагласио висок квалитет овогодишњих радова и изразио наду да ће пројекат прерасти у међународну иницијативу. Подршку најстаријима упутили су и представници институција. Јадранка Табаш из канцеларије Заштитника грађана поручила је да достојанствен живот старијих мора бити у врху друштвених приоритета, док је Невена Шовић из Популационог фонда УН подсетила на то да је старост драгоцен период за стварање и допринос заједници. У забавном делу програма наступили су ђаци ОШ „Михаило Петровић Алас", певачка група ХХУ „Хлеб живота" и хор „РУК".

„Тракторијада" у Горњој Јајини

У октобру је у лесковачком повртарском селу Горња Јајина одржана „Тракторијада 2026", окупивши велики број тракториста из лесковачког Поречја, али и других насеља лесковачког краја, изван варошице Вучје. Традиционална манифестација, шеста по реду, била је прилика да се прикажу олтајмери који и данас као нови трактори заоравају плодне повртњаке у долини реке Ветернице.

„Тракторијаду" је у име локалне самоуправе, града Лесковца, главног спонзора ове манифестације, отворила новинарка Јелена Марковић, чланица Кабинета градоначелника др Горана Цветановића, рекавши да је на име традиционалних награда ове манифестације из градског буџета издвојено око 300 хиљада динара.

Овом приликом посебан сеоски жири тракториста оцењивао је најбоље очуване тракторе олдтајмере, као и јединствено такмичење у испитивању снаге трактора међусобним надвлачењем.

У име домаћина, МЗ Горња Јајина, председник Савета ове месне заједнице, професор Ивица Здравковић, захвалио је локалној самоуправи града Лесковца на свестраној помоћи у организацији „Тракторијаде" нагласивши да целокупан овогодишњи приход са манифестације иде у корист уређења истуреног одељења ОШ Никола Скобаљић у овом месту.

САВЕЗ СЛЕПИХ СРБИЈЕ ОБЕЛЕЖИО ЗНАЧАЈНЕ ЈУБИЛЕЈЕ

За живот без препрека

Осамдесет година рада, истрајности и солидарности, али и настојања да слепе и слабовиде особе имају једнаке могућности за образовање, рад и достојанствен живот. Овај велики јубилеј Савез слепих Србије обележио је 16. октобра свечаном академијом у Београду, заједно са 55 година постојања Библиотеке за слепе „Др Милан Будимир".

– У неком историјском смислу 80 година можда и није много, али 80 година у којима је сваки дан, сваки сат и сваки минут испуњен бригом за слепе, свакако представља веома значајан догађај – поручио је Милан Стошић, председник Савеза.

Стошић је подсетио и да иза јубилеја не стоје само године већ и резултати генерација које су се борили за бољи положај слепих и слабовидих, али да борба није готова и да предстоји још много посла. Како је истакао, однос према особама са инвалидитетом мерило је достојанства друштва и степена његове демократије. Савез, основан 1946. године, наставиће и убудуће да се залаже за приступачније окружење, образовање, запошљавање и већу самосталност својих чланова.

Министарка Милица Ђурђевић Стаменковски

Председник Савеза, Милан Стошић

Посебно место у овој причи заузима Библиотека „Др Милан Будимир", која већ 55 година отвара свет књига и знања особама са оштећењем вида. Као највећа библиотека те врсте у региону, она омогућава приступ литератури на Брајевом писму и у звучном формату, потврђујући колико су образовање и доступност информација важни за самосталност.

Честитајући јубилеј, министарка за рад, запошљавање, борачка и социјална питања у техничком мандату, Милица Ђурђевић Стаменковски, захвалила је члановима Савеза на дугогодишњој истрајности и доприносу равноправности особа са инвалидитетом.

– До сада смо се борили да за особе са инвалидитетом нема препрека. Сада треба да се боримо да особе са инвалидитетом стичу прилике – поручила је министарка.

Она је навела да је Министарство у 2026. години подржало рад и активности Савеза са 17,6 милиона динара, наглашавајући важност даљег унапређивања положаја особа са инвалидитетом.

Ања Уршић, чланица борда Европског савеза слепих, указала је на значај Савеза у заступању права његових чланова, као и на улогу Библиотеке у образовању и доступности информација.

На свечаности су додељене повеље заслужним институцијама и појединцима, а посебан печат програму дали су чланови Савеза својим уметничким наступима.

Јубилеји су били прилика за осврт на постигнуто, али и подсећање да се равноправност не завршава на признатим правима. Она се потврђује сваког дана, у могућности да човек самостално учи, ради, одлучује и учествује у животу заједнице.

Драгана Лукић Лазовић

Јеловник који се чита прстима

Избор кафе или омиљеног јела за већину гостију ресторана представља сасвим обичну ствар. За слепе особе, међутим, упознавање са понудом често подразумева помоћ других.

Управо зато су, у оквиру пилот-пројекта Кафетерије и Савеза слепих Србије, у објекту Магазин 1907, у Улици краља Петра 16 у Београду, уведени јеловници и карте пића на Брајевом писму, које је припремио и одштампао Савез.

Циљ је да се и други угоститељски објекти подстакну да уведу слична решења, јер приступачност не мора да почне великим пројектом. Некад је довољан и само један јеловник.

ТРАДИЦИОНАЛНА АКЦИЈА „ЧУТИ И РАЗУМЕТИ" ОДРЖАНА 15. ПУТ

Чувајте се слушалица и буке

У циљу подизања свести о значају слуха и подршке лицима са овим оштећењем, а поводом Светске недеље глувих и наглувих особа, у Градској библиотеци у Чачку је, 25. септембра, одржана 15. хуманитарна акција „Чути и разумети".

Акцији су присуствовала деца са оштећеним слухом из више градова, деца из специјалних школа за децу оштећеног слуха из Београда, Јагодине, Ниша и Ужица, као и гости из Чачка.

Водитељ програма био је Инспектор Блажа, а присутнима су се обратиле Горица Младеновић из компаније „Audiovox", Надежда Сатарић из Удружења „Amity" и директорка библиотеке, Маријана Лазић.

– Сви ми који се бавимо особама оштећеног слуха, без обзира на то да ли је реч о деци или одраслим особама, знамо да тај проценат из године у годину расте. Разлог томе је начин живота и порука младим људима је да се чувају слушалица и прејаке буке – поручила је Горица Младеновић, дефектолог и менаџер компаније „Audiovox".

Актуелне податке и процене према којима свака друга старија особа има неки вид оштећења слуха изнела је Нада Сатарић из Удружења „Amity".

Учесници хуманитарне акције

– То оштећење слуха их искључује из достојанственог живота који треба да живе у својој локалној заједници а искључује их и из живота своје породице. Када не чују добро, искључују се и не друже, а то повлачи друге проблеме – депресију, која је и те како увод у деменцију – закључила је Нада Сатарић. **М. С. М.**

ОПРЕДЕЉЕНА СРЕДСТВА ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ

За боље услове 38 милиона

У Дому Народне скупштине Републике Србије представљени су пројекти за унапређење услова рада и боравка у установама социјалне заштите, за чију је реализацију у 13 установа опредељено близу 38 милиона динара из средстава прикупљених по основу опортунитета, саопштило је Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања.

Пројекти су представљени у Дому Народне скупштине

– Када говоримо о овим пројектима, важно је да истакнемо шта они заиста значе људима. За некога ће то бити топлија соба током зиме, за некога сигурније кретање кроз установу, а за многе квалитетнији оброци и бољи услови боравка. Иза сваког од ових улагања стоји конкретна потреба човека и наша обавеза да на ту потребу одговоримо – истакла је Милица Ђурђевић Стаменковски, министарка за рад, запошљавање, борачка и социјална питања у техничком мандату.

Она је нагласила да социјална заштита није искључива одговорност једног министарства, већ заједнички задатак државних институција и друштва у целини.

– Напредак у области социјалне заштите не може бити одговорност само министарства које је за њу надлежно. Неопходно је да све наше институције буду део тог процеса, јер само заједничким радом можемо изградити стабилнији, ефикаснији и хуманији систем, који ће одговарати стварним потребама грађана – поручила је Ђурђевић Стаменковски и указала да ће опредељена средства омогућити набавку неопходне опреме, унапређење хигијенских услова, санацију система грејања и кровова, као и побољшање услова за припрему хране и свакодневни боравак корисника.

Значај ових улагања огледа се и у стварању бољих услова за рад запослених, који својом свакодневном посвећеношћу носе систем социјалне заштите.

Министарка је истакла да подршка установама социјалне заштите, као и образовним и здравственим установама, представља важан део одговорне државне политике, у чијем средишту морају бити човек, његово достојанство и квалитет живота. **Г. О.**

БЕСПОВРАТНА СРЕДСТВА ЗА 21 ОРГАНИЗАЦИЈУ ЦИВИЛНОГ ДРУШТВА

Подршка у пет градова и општина

У оквиру Регионалног програма локалне демократије на Западном Балкану 3 (ReLOaD3) у Београду су, 6. октобра, додељена бесповратна средства у укупној вредности од 280.000 долара представницима 21 организације цивилног друштва (ОЦД).

Европска унија је донирала 70 одсто овог износа, док су 30 одсто обезбедиле партнерске локалне самоуправе – Аранђеловац, Врање, Врњачка Бања, Ћуприја и Шабац. Захваљујући додељеним средствима, ОЦД ће пружати нове јавне услуге како би се унапредио квалитет живота грађана у ових пет градова и општина. Све иницијативе су изабране за подршку путем раније расписаног јавног позива.

Одабрани пројекти биће усмерени на подршку младима, женама, деци са сметњама у развоју, особама са инвалидитетом и другим осетљивим групама, у областима менталног здравља, образовања, запошљавања и друштвене укључености. Такође ће допринети очувању културног наслеђа, промоцији локалног туризма, заштити животне средине и тестирању иновативних решења, укључујући одговорну примену AI у образовању. Очекује се да ће сви заједно унапредити квалитет живота за више од 2.000 људи.

Током протеклих девет година, ReLOaD, који финансира Европска унија, а спроводи Програм Уједињених нација за развој (UNDP), подржао је реализацију 74 иницијативе организација цивилног друштва, од којих је корист имало више од 13.000 грађана широм Србије. **Г. О.**

МИНИСТАРСТВО НИЈЕ САМО АДРЕСА

Брига једнако заступљена

Доступност социјалне заштите сваком грађанину, без обзира на то да ли живи у центру општине или у удаљеном селу, један је од важних циљева Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања.

Искрена подршка

– Министарство није само адреса у Немањиној улици, већ институција која мора да буде присутна тамо где људи живе, да чује њихове потребе и пружи подршку онима којима је најпотребнија – поручила је Милица Ђурђевић Стаменковски, министарка за рад, запошљавање, борачка и социјална питања у техничком мандату током посете општини Свилајнац.

Министарка је похвалила ову општину због развијене мреже услуга подршке породицама и деци, међу којима су дневни боравак, сензорна соба, бесплатне логопедске и физиотерапеутске услуге, као и Центар за породицу.

Ђурђевић Стаменковски је у Свилајнцу обишла и баку Зорицу у селу Ђуринци, а срдачан сусрет са њом, разговор у њеном дому и обилазак њене баште били су прилика да се још једном укаже на значај међугенерацијске солидарности, поштовања према старијима и очувања достојанства сваког човека.

Ове године министарство је определило више од 460 милиона динара за услуге и програме Црвеног крста широм Србије, укључујући народне кухиње, интервентне пакете помоћи и летовање деце из социјално угрожених породица. **Г. О.**

САБОР ПОСВЕЋЕН НИКОЛИ СКОБАЉИЋУ

Најмлађем српском витезу у част и за незаборав

Пету годину заредом, ове јесени, у лесковачкој варошици Вучје, удаљеној око 20 километара од центра Лесковца, у долини планинске реке Вучјанке, одржан је велики Народни сабор посвећен последњем средњовековном српском властелину Николи Скобаљићу.

– Српски властелин и војвода Никола Скобаљић (1430–1454) био је последњи српски властелин који је пружио достојан отпор Турцима Османлијама. Свој животни век је скончао на веома суров начин у својој 24. години, са својим стрицем и побратимом из Вучја. Турци су их након издаје од најближих натакли на глогов колац одсечен у врлетима планине Кукавице – чуло се на Сабору током отварања.

Како валидни историјски извори истичу, Никола Скобаљић се одупро наредби деспота Ђурађа Бранковића да се преда Турцима без борбе, и насупрот томе кренуо на Османлије у лето 1454. године и до ногу их потукао у бици у околини Дубочице (данашњи Лесковац).

Сазнавши за срамотни пораз своје војске, турски султан Мехмед II Освајач окупио је повећу војску и са две стране су кренули на Николу Скобаљића. Након наводне издаје

Борба како је изгледала некад

ближњих за мало златника, у јесен 1454. године Турци су на превару заробили Николу и његовог стрица и погубили их у центру његове вароши, а његову мајку и сестре су одвели у харем.

Турски султан Мехмед II Освајач (1451–1481) је наводно у бици са Скобаљићевом четом надомак Лесковца задобио тешке повреде које су га много година касније коштале живота.

На одржаном сабору, Вучјанци су одали почаст своме некадашњем славном претку Николи Скобаљићу у порти данашње цркве Св. Јована Крститеља, која је пар векова касније подигнута на темељима својевремене задужбине Николе Скобаљића.

У витешком митингу и богатом програму у организацији лесковачке Туристичке организације – ТОЛ, наступили су чланови Српског витешког реда „Свибор", КУД-а „Леминд" из Лесковца и Клуба „ГАК – Лесковац". Великом броју присутних гостију обратили су се Дијана Ранђеловић, директорка ТОЛ-а, Паулина Новаковић у име спонзора Градске управе града Лесковца, и у име организатора Сабора старешина цркве у Вучју, отац Бранислав Михајловић.

Велики број присутних из више места Јабланичког управног округа почастило се са вучјанским качамаком од кукурузног брашна самлевеног у поточари надомак ове цркве.

Томислав Стевановић

Легенда каже...

Никола је, према легенди, добио надимак „Скобаљић" јер је као беба био одхрањен само речном рибом скобаљ. Када је реч о планини изнад Вучја која се данас зове Кукавица, неки наводи указују да јој назив потиче од истоимене птице, а легенда такође каже да је име добила по великој кукњави тадашњих сирочића, док се планинска брза река зове Вучјанка, а мала варош Вучје, по најездi вукова на планину почетком зиме 1455. године.

ВРЕДНЕ РУКЕ БАНАЋАНКИ ИЗНЕДРИЛЕ ПЛОДОВЕ ЈЕСЕНИ

Цело село мирисало на дуње

Да је јесен најлепше годишње доба и да пружа беричетне плодове природе потврдила је XVI Традиционална манифестација „Дуња и плодови јесени", коју је у Владимировцу, 3. октобра, организовало Месно удружење жена „Вредне руке Баната". Чланице удружења су пажљиво и са посебним еланом декорисале и изложиле гастрономске специјалитете и десерте израђене по старим традиционалним рецептима. Да су добре домаћице показале су више пута, али и на начин како су угостиле чланице из сестринских удружења из околних Куштиља, Војводинаца, Банатског Новог Села, Панчева, Новог Козјака, Јаношика, Алибунара, Банатских Карловаца и Николинаца, те Удружење жена из Румуније „Коло српских сестара" из Српског Сан-Мартина и Асоцијације жена из Радне, округ Караш Северин.

У име домаћина окупљенима се пригодним говором обратила председница Удружења „Вредне руке Баната" Викторија Секешан, нагласивши циљ поменуте манифестације – да промовише плодове јесени и беричетну трпезу коју вредне руке чланица овог удружења већ годинама успешно припремају. Манифестација је била и прилика за промоцију културе и традиције Румуна у Банату, па је сусрет омогућио нова повезивања и нове мостове пријатељства са сродним удружењима у земљи

ОСАМДЕСЕТА ГОДИШЊИЦА ЛЕСКОВАЧКОГ УДРУЖЕЊА ПЕНЗИОНЕРА

Приредба као рекапитулација вишегодишњих активности

У лесковачком „Дому пензионера", 15. октобра, организована је приредба поводом обележавања 80 година од оснивања Удружења пензионера града Лесковца (УПГЛ). Пре тога је одржан пријем за руководиоце регионалних и општинских организација пензионера из више градова Србије.

Приредба је отворена наступом хора УПГЛ-а, извођењем државне химне и неколико изворних песама са југа Србије под диригентском палицом етномузиколога Димитрија Николова. Затим су наступили млади гости, КУД „Леминд" из Лесковца, сплетом игара из лесковачког краја.

Присутне је у име Савеза пензионера Србије и Удружења пензионера Пчињског управног округа поздравио Стојче Павловић, председник Удружења пензионера града Врања, а у име гостију из Северне Македоније и суседне Бугарске обратила се Паулина Ангеловска из Македонске Винице, руководилац пензионера из Северне Македоније.

У име домаћина поздравну реч имали су др Лидија Димитријевић, заменица градоначелника града Лесковца, и професор у пензији Александар Марјановић, председник УПГЛ-а.

Марјановић је овом приликом заслужним организацијама и појединцима уручио пригодне награде и захвалнице лесковачког пензионерског удружења.

– Надам се да ће наше Удружење пензионера града Лесковца доживети стоту годину, на нашу радост и добробит нашег бројног чланства из 108 наших месних одбора – нагласио је Марјановић.

Сви посетиоци обележавања овог значајног јубилеја добили су по рекламни

Заслужним организацијама и појединцима уручене пригодне награде

бец УПГЛ-а и по примерак монографије „80 година Удружења пензионера града Лесковца" аутора Томислава Стевановића, новинара у пензији и дугогодишњег сарадника Гласа осигураника.

Ова монографија представљена је десетак дана раније, 4. октобра, када је Лесковац био домаћин целодневног програма „Павиљон игре", организованог у оквиру државне промоције Специјализоване изложбе EXPO 2027. Током манифестације у центру Лесковца било је постављено двадесетак штандова на којима су бројна удружења презентовала своје активности и промотивни материјал, а међу њима се посебно издвојио штанд УПГЛ-а, на којем је представљена монографија „80 година Удружења пензионера града Лесковца".

Монографија прати рад удружења од 1945. године, од његовог оснивања, непосредно након Другог светског рата, са акцентом на последњих 30 година, када долази до интензивнијег развоја и формирања бројних секција. Међу секцијама се и данас издвајају фолклорна, музичко-певачка и хорска секција, Секција жена и Клуб пријатељства. У монографији се, између осталог, истиче и допринос локалних и регионалних медија, а међу штампаним медијима, у контексту вишегодишње медијске афирмације УПГЛ-а и Јабланичког управног округа, истиче се и Глас осигураника.

Удружење пензионера града Лесковца данас има више од 18.600 евидентираних чланова, организованих кроз 108 месних одбора који покривају 144 лесковачка насељена места и месне заједнице.

Представљање монографије на штанду УПГЛ-а било је прилика да јавност упозна део историје организованог пензионерског живота у Лесковцу, али и активности бројних секција које данас окупљају велики број чланова.

Томислав Стевановић

и ван ње. Међу званицама био је и Данијел Бала, представник Генералног конзулата Румуније, који је захвалио женама из Србије и Румуније што су представиле своје кулинарске специјалитете и што је манифестација због целе организације успела.

Изразита је била жеља учесника да се кроз дружење, очување традиције и представљање домаћих производа очувају обичаји њиховог краја и покаже богатство трпезе. Посебан део манифестације било је такмичење у припреми најукуснијег колача од јесењих плодова. Жири је имао тежак задатак, да оцени и одабере најбоље десерте од дуња и других јесењих плодова. Прву награду за најбољи колач освојило је Удружење жена „Про Арт" из Николинаца, другу Удружење жена из Новог Козјака „Жене Козјака", а треће место Удружење жена „Новосељанке Бобоаџеле".

Речи захвалности упућене су спонзорима, донаторима и чланицама које настоје да код младих развију интересовање за очување и неговање традиције и обичаја које поменута удружења преносе с колена на колено у жељи да етно-предмете и народну ношњу сачувају од заборава.

Ференц Косо

Чланице Удружења жена „Вредне руке Баната" на окупу

СМОТРА ХОРОВА УДРУЖЕЊА ПЕНЗИОНЕРА СРБИЈЕ ОКУПИЛА 13 АНСАМБАЛА

Најбољи су Панчевци

У амфитеатру новосадског Спенса, 8. октобра, одржана је двадесет прва по реду Смотра хорова удружења пензионера Србије. Захваљујући прошлогодишњој победи у Аранђеловцу, улога домаћина за 2026. припала је Општинском удружењу пензионера Сремски Карловци „Карловачка јесен".

На Смотри у Новом Саду наступило је укупно 13 хорова – четири из унутрашњости Србије и девет из Војводине. Манифестацију је отворио председник Савеза пензионера Војводине, Милан Ненадић, а одржавање манифестације подржала је и општина Сремски Карловци. Председник те општине, Дражен Ђурђић, упутио је речи подршке најстаријим члановима друштва и, између осталог, рекао:

Манифестацију је отворио домаћин, Хор „Карловачка јесен"

– Пензионери су неко ко има највеће искуство од свих нас. Оно што ја нисам преживео, они већ јесу, зато једна оваква манифестација нема само значај у дружењу и песми, већ има вишеструки значај за наше друштво и државу.

Након такмичарског дела, током којег је јасно послата порука да музика не познаје године, већ да повезује људе, чува животни дух и показује да су заједништво, стваралаштво и радост важан део активног и испуњеног старења, стручни жири је прогласио победника.

Прво место и пехар освојио је Хор Градског удружења свих пензионера Панчево, друго место Хор „Сремци" из Сремске Митровице, а треће место Мешовити хор „Учитељска лира" из Ниша.

После проглашења победника сви учесници су наставили дружење на свечаном коктелу у чувеном новосадском ресторану „Ексклузив".

Домаћин наредне Смотре хорова удружења пензионера Србије биће овогодишњи победник, односно Хор Градског удружења свих пензионера Панчево. **Д. Ивановић**

ОВОГОДИШЊИ САЈАМ ИЗУЗЕТНО ПОСЕЋЕН

Дружење и саветовање на једном месту

У аули Новосадског сајма, 17. и 18. октобра, одржан је 14. Сајам за пензионере, на којем се представило чак 48 излагача. Организатори су се потрудили да манифестацију обогате разним активностима културног, забавног и едукативног типа, па су тако посетиоци имали прилику да се са лекарима посаветују у вези са здрављем, исхраном и спортом, а са менторима радионица о ликовном стваралаштву, ручним радовима и другим хобијима.

Била је то и прилика за промоцију активности из области социјалне заштите, помоћи и неге у кући, као и место на којем су могли да се чују финансијски савети и савети у вези са осигурањем, безбедношћу и правном заштитом.

На значај ове врсте дружења указала је председница Удружења пензионера града Новог Сада, Милена Жарковић, која се прва обратила у име партнера.

– Најважније је да се окупимо, дружимо, да покажемо да смо интегрисани у друштво, да нисмо одбачени, сами и усамљени. Наше удружење је врло успешно захваљујући сарадњи са градом Новим Садом, који издваја значајна средства како би најстарији суграђани живели лепше и боље – рекла је председница Милена Жарковић и подсетила да локална самоуправа сваке године издваја значајна средства за одмор и рехабилитацију пензионера, због чега се њихов материјални и социјални положај значајно поправља.

Хор УПГНС отпевао је више песама из свог репертоара

Учесницима и посетиоцима обратио се и градоначелник Новог Сада, Жарко Мићин, и истакао да град настоји да финансијску подршку најстаријим суграђанима са најнижим примањима додатно ојача сваког октобра једнократном помоћи од 20.000 динара.

– Ово место је прилика за разговор, дружење, размену искустава и добијање корисних информација о томе како да сачувате своје здравље, останете активни и квалитетно проводите време – рекао је Мићин и истакао да је циљ да сваки пензионер у Новом Саду има мир, сигурност и могућност да живи активно и квалитетно.

– Пуно здравља, радости и лепих тренутака вам желим – закључио је Мићин.

Присутне на Сајму поздравио је и министар за бригу о селу у техничком мандату, Милан Кркобабић, који је куповином три слике дао свој допринос.

Генерални спонзор манифестације била је Банка Поштанска штедионица, подршку је пружило „Дунав осигурање", а партнери су били УПГНС и Дом здравља Нови Сад. **Д. Ивановић**

Изражена брига града

Нови Сад води рачуна о друштвеном животу пензионера, на шта указује чињеница да им је на располагању чак деветнаест клубова за старија лица. Такође, град са Удружењем пензионера редовно покреће разне програме културно-забавног карактера, као што је актуелни „Упознај свој град да би га волео". Овај програм укључује разгледање знаменитости, расположивих поставки музеја и другог доступног садржаја у пратњи водича.

О ВЕЗУ ИЗ СРПСКЕ ТРАДИЦИОНАЛНЕ ЕДИЦИЈЕ

Вештина и огледало народа

Народни вез, као важан део српске културне баштине и традиционалног занатства, вековима се преносио с колена на колено, украшавајући народне ношње и предмете за домаћинство, али служећи и као обележје друштвеног статуса. Посебан је јер представља спој уметности, традиције, математике и медитације и преноси приче предака уз помоћ само игле и конца. Има душу и јединственост, а сваки убод иглом праћен је напетошћу нити, углом и тренутним расположењем онога ко везе. Два ручно извезена мотива никада не могу бити потпуно идентична, што сваки комад чини уникатним уметничким делом. Кроз историју, вез је био визуелни језик народа великих светских култура, попут асирске, египатске, грчке, римске и, неизоставно, византијске.

Са радионице у Манаковој кући

Народна ношња из косовско-метохијске области

Врсте веза

У средњовековној Србији вез је био престижна уметност којом су се бавили припадници племства и монахиње, а на српским дворовима био је део свакодневног ритуала међу дворским дамама. Материјали које су тада везиље користиле били су исти као и на византијским дворовима и манастирима – свилена тканина, свилени конац и сребрна или позлаћена жица.

Осим црквеног веза и веза на дворовима, у српском народу рађен је и негован народни вез. Био је врло важан и чест начин украшавања одеће и текстилних предмета који су се користили у домаћинству. Везиље су умешношћу својих прстију уткале и део духа народа који је живео некада на овим просторима.

Како се вез сматрао женским послом, девојчице су ову вештину училе од најранијег детињства. Крајем 19. века учење веза постало је део основног, а касније и средњег и стручног образовања. После Другог светског рата ручни рад и знање о везу изучавани су у основним школама у оквиру предмета „Домаћинство".

У зависности од краја у којем је негован, вез се разликовао, па су тако остали препознатљиви стилови – косовски вез, вез из околине Ниша и Власине, вез из Шумадије, источне и западне Србије. Сви су претежно рађени вуненим концем у више боја, а понегде су коришћене и металне нити, перлице, шљокице и шкољкице. Одећа и мотиви на њој говорили су много о особи која их носи – из ког је региона и села, каквог је друштвеног или брачног статуса и колико је њена породица имућна.

Код косовског веза свака шара има дубоку симболику и преноси одређену поруку. Најчешћи мотиви су косовски божур, стилизоване розете, симбол сузе, птице и геометријски облици. Црвена боја је доминантна и често је у комбинацији са жутом или белом срмом и металним нитима. У српским народним песмама помињу се лепоте косовског веза, указујући и поштовање према доброј везиљи и осећањима која она уноси у свој рад. Данас косовски вез заузима престижно место и уврштен је на листу нематеријалног културног наслеђа Србије.

Технике израде

У зависности од начина бројања нити и покривања платна, постоји више техника израде. Најпознатије су слободан вез и вез по броју, а међу бројним бодовима и техникама издвајају се пуни вез, ситан бод, ланчани бод, француски чвор, змијањски вез, штампујит, ришеље, гоблен, покрстица и златовез. Везени мотиви и предмети украшени њима могли су се наћи свуда – на улазу у кућу обично је стајао пешкир са извезеним пауном, за који се веровало да штити од урока, а изнад шпорета украсна тканина са мотивом куварице која спрема ручак.

Некада су се мотиви за вез исцртавали ручно на тканини посебном техником трковања, па је ова вештина захтевала време, стрпљење, цртачко умеће и прецизност. Некада уносан посао, трковање је временом потиснуто машинским исцртавањем и скоро да се сасвим изгубило.

Данас је вез изашао из оквира искључиво традиционалне примене. Модерни уметници га користе као медиј за савремени дизајн, активизам, па чак и креирање тродимензионалних текстилних скулптура. Уз то вез данас има и терапеутско дејство јер је убрзан стил живота вратио популарност „спорим" хобијима.

Ипак, у ма ком времену да ради, добру везиљу красе стрпљење, топлина и љубав коју уноси у свој рад, као и жеља да њиме исприча причу коју ће генерације преносити с колена на колено и с поносом памтити.

Љупка Адамовић

Радионице актуелне и данас

У Манаковој кући, огранку Етнографског музеја у Београду, организују се школе и радионице традиционалног веза и златовеза. Школа традиционалног веза траје три месеца и одвија се кроз циклусе – јесењи и пролећни. Програм обухвата уводно предавање, практичну обуку, завршну изложбу и доделу сертификата, а обуку води ликовна уметница, др Вера Марковић. Заинтересовани информације могу добити позивом на број 011/4093-464 или лично на адреси у Београду, у Улици Гаврила Принципа 5.

ВРЕМЕПЛОВ: СОМБОРСКИ ПЕНЗИОНЕРИ ПОСЕТИЛИ ВРШАЦ И БЕЛУ ЦРКВУ

Предели и тренуци који се памте

Ужељи да испрате лето у лепом расположењу, уз дружење и упознавање нових предела, чланови Градског удружења пензионера Сомбор су се, 23. септембра, упутили на још један једнодневни излет – у Вршац и Белу Цркву.

Разговори и позитивна атмосфера у аутобусу занемарили су километре и сате пређеног пута и створили осећај да су на прво одредиште, Вршачку кулу, стигли брже него што је сат показивао. Музејске поставке, обновљени камени зидови, приче локалног водича и панорамски поглед са куле због кога је Вршац изгледао као на длану, у потпуности су освојили посетиоце, док су непрегледни засади лозе причали о богатој традицији винарства овога краја.

Путовање испуњено дружењем и осмесима – одмор излетника у Вршачком парку

Успон до куле и панорамског погледа

У историју су сомборски пензионери закорачили и шетњом кроз ходнике завичајног музеја „Конкордија", и тако се први део излета неосетно завршио у познатој „Апотеци на степеницама", репрезентативном здању из 18. века које прича о последњем, седмом по реду власнику, апотекару Александру Јовановићу, који као да је јуче оставио полице пуне керамичких и стаклених посуда са лековитим травама, препаратима и помадама, као и лабораторију за израду козметичке линије „Доктор Филипон".

Следећа одредишта, Бела Црква и околина, створила су јединствену магију и пружила прилику за одмор, опуштање и предах уз локалне специјалитете крај једног од осам белоцрквanских језера и лагану романтичну шетњу градском плажом.

Дворедi кестена и липе у самом центру града, у комбинацији са старим историјским здањима барокних фасада, прелепо уређеним парковима и десетинама различитих врста цвећа, деловали су као путовање кроз време, век или два уназад. Фасаде у барокном стилу са незаобилазним „кибицфенстерима", сложили су се излетници, служе да подсете како је некада, у недостатку телевизора, било забавно гледати живот и дешавања на улици, а ово кратко али садржајно путовање као потврда је онога што већ знају – да се животни ритам не мери годинама, већ тренуцима који се памте.

И. Огњанов

ДЕВЕТНАЕСТА РЕГИОНАЛНА ОЛИМПИЈАДА У НИШУ

Зајечарцима прво место

У Нишу је, 22. августа, одржана 19. регионална Олимпијада спорта, здравља и културе трећег доба, а на њој су заблистали представници Удружења пензионера града Зајечара.

Игре су свечано отворили Хаџи Милорад Стошић, председник Покрета трећег доба Ниша, Мирко Зечевић, председник Градске организације пензионера Ниш, као и Милан Кркобабић, министар у Влади Србије.

Пензионери су се надметали у следећим дисциплинама: фудбал – пенали, кошарка – слободно бацање, штафета – брзо ходање, пикадо и шах. У саставу победничке екипе били су капитен Станиша Бркић и чланови Вељa Станковић, Борица Павковић, Љиљана Бркић и Борислав Павковић. Зајечарци су успели да тријумфују у генералном пласману у конкуренцији 45 тимова и око 300 такмичара.

Домаћини су се показали као добри и брижни организатори. Због великог броја учесника, такмичење је било дуго, исцрпљујуће, пропраћено јаким сунцем и високом температуром, што је додатно отежавало целокупну ситуацију.

– Наша екипа се у свим дисциплинама борила пожртвовано, упорно и непоколебљиво. Борећи се са свим овим изазовима, успели смо да у свим дисциплинама будемо на нивоу, па смо заслужено проглашени за најбољу екипу и свеукупног победника на 19. Олимпијади трећег доба у Нишу. Изузетно смо срећни и поносни на овај успех – рекао је капитен екипе зајечарских пензионера и изразио наду да ће сличне резултате поновити и у наредном периоду.

Победничка екипа са одликовањима

С. Бркић

ОПШТИНСКА ОРГАНИЗАЦИЈА ПЕНЗИОНЕРА НОВОГ ПАЗАРА

Бројне активности и значајне олакшице

Бедрија Шемсовић, председница Удружења

У просторијама новопазарског Клуба пензионера одржана је редовна седница Скупштине Удружења пензионера града Новог Пазара. Потврђени су мандати председници, члановима Извршног, Надзорног и месних одбора. За председника једногласно је изабрана Бедрија Шемсовић, која је од смрти Кенана Нокића, претходних 13 месеци, обављала функцију челника овог Удружења.

Председница је на Скупштини поднела извештај о досадашњем раду као и план рада за наредни четворогодишњи период. Са задовољством је истакла да су зацртане задатке испунили и настављају са текућим активностима.

– Наш трајни задатак је обнављање и учлањење нових пензионера. Акценат је на решавању егзистенцијалних проблема пензионера са најнижим примањима. Чланови са нижим примањима уписани су у Фонд солидарности и могу редовно користити позајмице. Повећан је износ позајмице и креће се у висини једне пензије која се враћа у десет месечних рата. На месечном нивоу око 70 пензионера може да рачуна на износе од 20.000 до 50.000 динара. Посмртнине се крећу у износу од 10.000 до 20.000 динара и имамо у плану да се временом повећају – истиче Бедрија Шемсовић.

Како даље наводи, заједно са људима из месних организација обилазе се болесни и слабо покретни пензионери и повремено се донира по 3.000 динара за набавку лекова и других помагала. У сарадњи са локалном самоуправом први пут сви новопазарски пензионери могу бесплатно користити услуге градског превоза.

– Посредством Републичког фонда ПИО добили смо 1.650 хуманитарних пакета. У односу на претходну годину то је за 586 пакета више. О трошку Фонда у бањама ће до краја године боравити 245 најстаријих новопазараца, од 652 пријављена. Финансирамо се искључиво из наше чланарине која се креће од 0,5 до један одсто вредности пензије – каже председница овог удружења.

Она додаје да активисти из седам месних организација, који су лечени у болницама, могу да рачунају на помоћ у износу од 10.000 динара, као и да су троје пензионера који су напунили 90 година добили новчани износ од 10.000 динара.

Једнодневни излети веома су популарни међу најстаријим Новопазарцима. Од почетка године организована су бесплатна путовања до Врњачке Бање, Голије, Атомске бање и у два наврата, у августу, одлазили су у оближњу Јошаничку Бању и користили бесплатне услуге бањских базена.

Летовање у Сутомору постаје све привлачније за пензионере из Новог Пазара. У току јуна и септембра у граду на Црногорском приморју боравило је 30 пензионера, који су имали попуст за аутобуски превоз.

На свака два месеца састају се председници удружења Рашког округа, размењују искуства и покрећу заједничке пројекте. Обновљени Клуб пензионера располаже са 50 места и у преподневним сатима пензионерима су доступне друштвене игре, као и чај и кафа. Такође, пензионери могу користити услуге опремљеног фризерског салона.

Милан Ашковић

ГАЛА-КОНЦЕРТ ОРКЕСТРА НАРОДНЕ МУЗИКЕ НАЦИОНАЛНОГ САВЕТА РУМУНА У АЛИБУНАРУ

Неговање традиције и преношење млађима

Да припадници румунске народне музике у Србији негују песму и игру говори и гала-концерт Оркестра народне музике Националног савета Румуна, одржан у Дому културе у Алибунару, 11. септембра.

Овај оркестар окупља око 30 врсних и образованих музичара чији је циљ да афирмише младе таленте ствараоце и оне чије време у народној музици тек долази.

Оркестар се представио сплетовима румунске музике из различитих делова музичког фолклора Румуније, вокалним и инструменталним солистима и обухватио извођаче више генерација. Ваља поменути и претходни успешан концерт у Уздину.

Очување румунске културне баштине кроз песму

Дугогодишњи диригент овог оркестра, Александру Франк из Банатског Новог Села, истиче да се оркестар труди да народну музику сачува, унапреди и пренесе младим генерацијама. Поред оркестра Националног савета постоје и други који у Србији успешно негују обичаје, традицију и ову богату културну баштину. Пре неколико деценија у свим домовима културе успешно су радили и постојали оркестри румунске народне музике, а данас су опстали у далеко мањем броју места. Оркестар је тај који увек када се укаже прилика у тим срединама пружа свој допринос у афирмацији младих и талентованих музичара. Музика мора да се осећа, и када се свира из душе не може да се погреши. Радује чињеница да на фестивалима наступају аматери који народну музику негују на једном солидном нивоу.

Поред учешћа на фестивалима у земљи, оркестру Националног савета стижу позиви и за наступе ван земље, а најизвесније је да ће то бити у Румунији.

Ференц Косо

АУТОНОМИЈА ЈЕ ЈЕДНА ОД ОСНОВНИХ ПСИХОЛОШКИХ ПОТРЕБА

Здраво „не” и себично „ја”

Савремено друштво је званично прогласило рат нелагоди. У модерној литератури о самопомоћи, на профилима популарних психолога на друштвеним мрежама, па и у свакодневним разговорима, све више се понавља једна реч као својеврсна мантра: границе. Научити рећи „не” постало је врхунски императив данашњице, чин личне храбрости и показатељ менталног здравља у борби за сопствени мир.

У друштву које је генерацијама уназад, нарочито на нашим просторима, почивало на идеји жртвовања појединца зарад колектива, где су људи махом васпитавани да угађају другима по сваку цену, откриће речи „не” стигло је као преко потребни лек. Научени смо одмалена да прихватамо више обавеза и одговорности него што је неопходно, научили смо то код куће, где је добро васпитање често синоним за послушност, у школи где је оцена награда за прилагодљивост, на послу где се одрицање представља као тимски дух. Тако одбијање касније делује као нешто грубо и себично, па и недолично, као да смо неког увредили самим тим што имамо нешто да кажемо. У ствари је супротно – особа која никада не каже да је исцрпљена лишена је осећаја да води свој сопствени живот и да је његов власник, а способност да одбије исцрпљујуће захтеве може имати дубоко лековито дејство на психу и тело. Када се свесно постави брана туђим очекивањима шаље се порука самом себи: „Моје здравље, време и енергија имају вредност и нису неограничени”. Истраживања су одавно показала да је аутономија једна од основних људских психолошких потреба, онај осећај да смемо и можемо да бирамо шта ћемо радити и са ким, подједнако важан као и осећај припадности заједници.

Здраве границе нас штите од сагоревања, смањују стрес и осећај анксиозности

Здраве границе нас штите од сагоревања на послу, спречавају нас да уђемо у улогу вечите жртве и омогућавају да у односима са другима задржимо своју аутономију, самим тим смањују стрес и осећај анксиозности. Тек када научимо да кажемо „не” ономе што нас угрожава добијамо слободу да кажемо и једно „да” свему ономе што нас испуњава.

Међутим, као и сваки лек који се узима неконтролисано, и ова психолошка пилула у савременом друштву показује своје отровне нуспојаве. Оно што је започело као оправдана одбрана личног интегритета, последњих година се тихо трансформише у радикални индивидуализам, саможивост и друштвену отуђеност, упаковано у украсни папир са натписом „брига о себи”. Социолози већ неколико деценија упозоравају на феномен атомизације друштва, а дански психолог Свен Бринкман тврди да је ово њена најсуптилнија фаза: атомизација која се спроводи под плаштом хуманости и менталне хигијене.

– Савремена психологија, намерно или ненамерно, понудила је савршени вокабулар за оправдавање најобичнијег конформизма, лењости и одсуства елементарне емпатије. Када неко не жели да помогне пријатељу у невољи не мора да призна да је себичан и тиме изазове нелагодност и себи и пријатељу, довољно је да употреби фразу како „тренутно нема емоционалног капацитета за туђе проблеме”. Када се договор откаже у последњем тренутку, то се више не назива непоузданошћу или неваспитањем, већ „ослушкивањем сопственог тела и енергетских потреба”, док се неспремност на било какав компромис у партнерским односима дефинише као „непристајање на компромисе који нарушавају личну аутентичност” – упозорава Бринкман.

У друштвеном поретку који сваког појединца посматра као изоловану економску јединицу, други људи престају да буду субјекти са којима делимо свет и судбину и постају ресурси или сметња. Пожељан је онај ко нас инспирише или забавља, док се однос који захтева време и труд проглашава „токсичним” и особа се елиминише. Избацивање људи из живота постало је базични механизам решавања конфликата, а уместо разговора и превазилажења непријатности у односима, савремени човек подиже зид према другом човеку, све тврдећи да је поставио здраве границе. Опасност овог феномена лежи у томе што он разара базично друштвено ткиво о коме је писао и отац социолошке науке, Огист Конт, а то ткиво чине солидарност и реципроцитет.

Неконтролисана употреба савремене психолошке пилуле „не” може имати отровне нуспојаве, упозоравају психолози

Људска заједница одувек функционише по принципу невидљивог дуга: данас ћу ја трпети твоју лошу фазу, јер знам да си био ту када је мени јуче било тешко. Ако из ове једначине избацимо дуг и обавезу, ако свако од нас гледа само свој унутрашњи комфор, друштво се претвара у скуп усамљених монада које имају савршено заштићене границе, али немају никога унутар њих. Екстремно одбијање заправо крије дубок страх од блискости и рањивости, али истинска блискост по својој природи јесте ризична и неудобна. Она подразумева да ћемо некад бити повређени, да ћемо морати да поднесемо туђу тугу, слабост и бес, и да морамо да се одрекнемо дела свог комфора зарад другог. Границе су у најбољем случају само претпоставка о томе колико имамо да дамо, а не догма о томе колико свет дугује нама.

Емина Ћирић

ТАЈНА КОЈА НЕ СТАЈЕ У РЕЦЕПТ

Сто година живота

Све је више људи који дочекују стоти рођендан. Шта о њиховој дуговечности знамо, а шта још покушавамо да откријемо?

Замислите рођенданску торту на коју треба сместити 100 свећица. А сада замислите да такву торту у једној земљи ове године заслужује више од сто хиљада људи. Управо толико стогодишњака живи у Јапану, земљи у којој је дуговечност одавно постала предмет научних истраживања, али и националног поноса.

Према подацима јапанског Министарства здравља, рада и социјалне заштите, у септембру 2026. године у тој земљи живело је 107.677 особа старих најмање 100 година. То је први пут да је њихов број премашио сто хиљада.

Прича не стаје у Јапану

Стоти рођендан, некада изузетна реткост, данас дочекује све више људи широм света. У Италији је почетком 2025. године живело више од 23.000 стогодишњака, док их је у Француској 2023. године било око 30.000.

При поређењу земаља, међутим, није важан само укупан број, већ и удео стогодишњака у броју становника, старосна структура и поузданост података о годинама рођења.

Занимљив пример је грчко острво Икарија, познато по брдовитим пределима, малим насељима и необично великом броју дуговечних становника.

Икарија се често убраја у такозване „плаве зоне", подручја света која су постала позната по изузетној дуговечности становништва. Међу њима се најчешће помињу и делови Сардиније, Окинава и полуострво Никоја у Костарики.

За живот на Икарији везује се медитеранска исхрана, свакодневно кретање, дружење и опуштенији однос према времену. Ипак, није једноставно утврдити колико свака од ових навика доприноси дуговечности. Поједине тврдње о плавим зонама и даље су предмет истраживања, а поузданост података о старости становника остаје кључна.

Докторка дочекала 115.

Међу јапанским стогодишњацима посебно се издвајала Шигеко Кагава, лекарка рођена 1911. године. Бавила се гинекологијом, акушерством и интерном медицином, а пацијенте је лечила и у својим осамдесетим годинама.

Непосредно пред 110. рођендан, 2021. године, носила је олимпијску бакљу за Игре у Токију и постала најстарија особа која је до тада учествовала у ношењу олимпијске бакље. Волела је да чита новине, гледа телевизију и бавила се калиграфијом. Преминула је у августу 2026. године, у 116. години живота. Њена прича занимљива је не само због броја година већ и због дугог радног века и активног животног стила који је задржала и у дубокој старости.

Надживела век промена

Једна од најнеобичнијих прича о дуговечности долази из Француске. Жана Калман, рођена 1875. године у Арлу, живела је 122 године и 164 дана – дуже од било ког другог човека чија је старост поуздано потврђена.

Када се родила, Ајфелова кула још није постојала, а током свог дугог живота сведочила је појави аутомобила, авиона, телевизије... Била је позната по бритком хумору. Волела је чоколаду, али је имала и навике које се никако не би могле препоручити као рецепт за здрав живот. Управо зато њена прича подсећа да појединачна искуства, колико год била занимљива, не представљају научни доказ о томе шта продужава живот.

Шта каже наука?

Научници сматрају да изузетна дуговечност настаје сложеним преплитањем наследних особина, животних навика, здравствене заштите, окружења и околности које још не можемо у потпуности да објаснимо. Генетика несумњиво има битну улогу, а истраживања показују да се дуговечност често јавља у породицама. Међутим, не постоји један „ген за стоту годину".

С друге стране, за здравије старење постоје много чвршћи докази него за било какав чудесни рецепт за стогодишњи живот. Редовно кретање, уравнотежена исхрана, довољно сна, избегавање дувана, одговарајућа здравствена заштита и одржавање друштвених веза повезани су са бољим здрављем у позним годинама. То не значи да ће свако ко свакодневно шета, једе поврће и дружи се са пријатељима доживети стоту, већ да такве навике могу повећати изгледе да године које долазе проведемо здравије и самосталније.

Није све у броју свећица

Приче о дуговечним људима често нуде једноставна објашњења: одређену намирницу, начин исхране, свакодневну шетњу или ведар поглед на живот. Ипак, из таквих прича не може се поуздано издвојити једна тајна дуговечности.

Поред тога, није исто доживети сто година и доживети их уз очувано здравље и самосталност. Зато истраживачи све више пажње посвећују не само продужењу живота него и продужењу његовог здравог дела.

Животи стогодишњака подсећају нас колико се границе људског века могу померити, али и колико је свака животна прича различита. Јер, колико год да нас фасцинира могућност да на торти једног дана угасимо сто свећица, још је важније да имамо разлога да се том рођендану радујемо.

Драгана Лукић Лазовић

Дуговечност је женског рода

Интересантно је да у Јапану жене чине чак 87,6 одсто становника старих најмање 100 година. Према подацима за септембар 2026, међу 107.677 стогодишњака чак 94.298 су жене, а 13.379 мушкарци. Другим речима, на једног мушкарца који је доживео стоту долази више од седам жена.

ТРОДНЕВНОМ МАНИФЕСТАЦИЈОМ ОБЕЛЕЖЕНИ ДАНИ УПО АРАНЂЕЛОВАЦ

Осам деценија активног рада

Поводом обележавања 80 година непрекидног рада Удружења пензионера општине Аранђеловац, 18. септембра у Дворани „Парк" одржана је Свечана академија.

Дани Удружења пензионера општине Аранђеловац започети су дан раније позоришном представом, а завршени су прославом славе Удружења, уз сечење славског колача и пригодан ручак.

На Свечаној академији представљен је рад Удружења током свих 80 година, као и бројне активности и секције које данас функционишу у његовом оквиру. Чланови Ликовне секције изложили су своје радове у галерији дворане, а на изузетно лепо декорисаној бини Певачко друштво УПО Аранђеловац отпевало је химну Србије и још две хорске песме. Чланице

Певачко друштво велики део рада посвећује чувању традиције

Литерарне секције, Вера Марковић, Добрила Недић и Радица Поповић, прочитале су своје ауторске радове. Добродошлицу је пожелео председник УПО Аранђеловац, Милорад Гајић, те уручио плакете и захвалнице заслужним организацијама и појединцима. Здравицом је госте поздравио Рајко Матић. Међу званицама су били Драган Петковић, секретар Савеза пензионера Србије, Михаило Петковски, секретар Покрета трећег доба Србије, Никола Обрадовић, председник Скупштине општине Аранђеловац, представници удружења пензионера из региона и представници Фонда ПИО.

Како Певачко друштво велики део рада посвећује чувању традиције, програм је завршен кореографијом уз „Прело под Букуљом", након чега је ручак уз музику и песму био у ресторану „Кнез".

Дан након Свечане академије, 19. септембра, свештеник Врбичке цркве, Милован Ранковић, обавио је обред сечења славског колача, чиме су завршени Дани УПО Аранђеловац.

Тродневном свечаношћу обележена је значајна годишњица овог врло активног удружења пензионера, уз жеље за успешан рад и у будућности.

Љиљана Бошковић

СОМБОРСКИ ПЕНЗИОНЕРИ АКТИВНИ И ТОКОМ ОКТОБРА

Михољско лето као инспирација

Лепи и сунчани дани који су наставили да се нижу и након 23. септембра, календарског почетка јесени, члановима ГУП Сомбор дали су нови ветар у леђа, те путовања и забаве нису јењавале ни током октобра. Групе пензионера које су се вратиле из грчких летовалишта, а чији одлазак традиционално организује Удружење, биле су расположене за нова дружења. Прво од њих био је одлазак у манастир Петковица како би сестринству ове светиње на обронцима Фрушке горе помогли у берби грожђа.

Западнобачки округ, а самим тим и Сомбор, и ове године је имао своје представнике на 19. Сабору пензионера – Олимпијади спорта, здравља и културе трећег доба у Врњачкој Бањи – спортисте у пет дисциплина и ликовне ствараоце.

Између ова два догађаја у просторијама Удружења био је организован и свечани ручак

Чланови ГУП Сомбор међу манастирским чокотима

за септембарске „рођенданце" уз музику и плес, лепе жеље за добро здравље, срећу и радост, уз понеки симболичан поклон.

И док се јесења група пензионера припремала за одлазак у Сокобању – дестинацију којој се Сомборци увек одазову у значајном броју, у месецу посвећеном старијим особама руководство је организовало и традиционалну приредбу уз пригодан програм. На приредби су учествовали малишани из локалне предшколске установе „Мали принц", Хор ГУП Сомбор и чланови Литерарне секције Удружења.

Од 9. до 11. октобра чланови Удружења су учествовали у хуманитарној акцији робног ланца Маxi – Банка хране, прикупљајући артикле за помоћ социјално угроженим суграђанима.

По завршетку ове акције, већ 12. октобра, више од сто чланова Удружења кренуло је пут Требиња – на дестинацију која је Сомборцима увек примамљива, не само због медитеранске климе него и због културно-историјских знаменитости и туристичких садржаја којима обилује овај град на тромеђи БиХ, Хрватске и Црне Горе, подно Леотара.

Узбуђење је расло и око припрема Сајма за пензионере који се традиционално одржава у просторијама ГУП Сомбор. Иначе, сваке године на штандовима се током Сајма излажу рукотворине чланова, занатски и дизајнерски предмети и незаобилазни слатки и слани залогаји војвођанске кухиње.

И тако је у Градском удружењу пензионера Сомбор протекао „маратонски" октобар, а завршен је још једном рођенданском забавом последњег петка у месецу.

Иванка Огњанов

БРОЈНЕ АКТИВНОСТИ УДРУЖЕЊА ПЕНЗИОНЕРА ОПШТИНЕ МЕДВЕЂА

Позитиван пример мултиетничког дружења

Председник Миладин Шарац

У вароши на обали Јабланице, у улици Солунских ратника, налази се Удружење пензионера општине Медвеђа, које данас броји готово 2,5 хиљаде чланова, који су се раније бавили различитим занимањима. Ово удружење постоји већ 11 година, а основала га је група ентузијаста, бивших рударских и текстилних радника из Горње Јабланице, захваљујући локалној самоуправи вароши Медвеђа, окупивши тада близу 900 пензионера из Медвеђе и Сијаринске Бање, као и рударског насеља Леце.

Данас овим запаженим удружењем председава Миладин Шарац, ранији угледни привредник.

Током прве седмице јуна 2025. године, на регионалној Олимпијади трећег доба Јабланичког управног округа, одржаној у Лебану, спортска екипа Медвеђе, коју су успешно предводили секретар Удружења Коста и председник Миладин, освојили су убедљиво прво место и пехар у пикаду, а у осталим дисциплинама пласирали су се одмах иза прве екипе старих спортиста из Лесковца.

Медвеђа ће бити домаћин регионалне Олимпијаде Јабланичког округа 2027.

Тај свој успех, вредни и спортски надарени стари Медвеђани, поновили су и ове године на такође регионалној Олимпијади трећег доба Јабланичког управног округа, одржаној у Црној Трави. То их је квалификовало да наредне 2027. године они буду домаћини ове веома занимљиве спортске манифестације старије популације.

– Реновирањем наших просторија у Медвеђи створили смо лепу могућност интензивног дружења наших старих колега, посебно шахиста и пикадиста, али и других бивших активних спортиста, па је овај наш узастопни успех у Лебану и Црној Трави сасвим очекиван – истиче председник УПО Медвеђа, Миладин Шарац.

Он напомиње да Удружење из Медвеђе има традиционално веома лепу сарадњу са више општинских организација пензионера са југа Србије, а посебно са пензионерским удружењем из Лесковца.

– Ове године наша секција фрулаша учествовала је на 17. Међународном фестивалу фолклора, свирке и песме трећег доба, у Дому пензионера у Лесковцу, где су били сјајно примљени код домаће публике. Такође, ове године смо великом броју наших пензионера са нижим примањима поделили помоћ у пакетима са основним животним намирницама и средствима за личну хигијену, финансираним из буџета Фонда ПИО и локалне самоуправе – набраја активности, уз задовољан осмех, председник најмлађег удружења пензионера са југа Србије.

По оцени својих чланова, ово удружење старијих из Горње Јабланице је позитиван пример мултиетничког дружења бивших радника, посебно у Сијаринској Бањи, и то највише у време манифестација културе: у припреми традиционалних јела, као и у обележавању „Гејзерских ноћи" у овом познатом српском бањском лечилишту.

Т. Стевановић

УП МУП-А РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ ОРГАНИЗОВАЛО ДРУЖЕЊЕ

Сусрет најстаријих чланова

Међународни дан старијих особа, 1. октобар, у многим удружењима дочекан је као прилика за покретање дијалога о положају старијих особа у друштву, скретање пажње јавности на постојање предрасуда и стереотипа у вези са старењем и старијим особама, али и за промовисање позитивне слике старења кроз примере добре праксе.

Била је то и прилика да се укаже на специфичности и осетљивости „трећег доба", на проблеме са којима се најстарији суграђани сусрећу, да им се укаже поштовање и изрази захвалност за све што су учинили за млађе генерације.

Имајући све то у виду, Удружење пензионера МУП-а Републике Србије организовало је 14. и 15. октобра сусрет са својим најстаријим члановима.

Бивши припадници МУП-а, старији од осамдесет година, радо су се одазвали позиву на ово лепо дружење у просторијама Удружења у Улици кнеза Милоша 86 у Београду. Била је то и прилика да се бивше колеге поново сретну и да у лепој, пријатељској атмосфери размене животна искуства и евоцирају успомене из богатог и дугог радног века, да размене мишљења и искуства о здрављу и проблемима који их ограничавају, као што су усамљеност и отежано кретање. Најстарији чланови нису крили задовољство што нису заборављени и што увек могу да рачунају на помоћ и подршку Удружења, које је више пута доказало да је прави и искрени ослонац својим члановима. Окупљање је завршено уз жеље да се још много пута понови, у добром здрављу и још бољем расположењу.

Бивши припадници МУП-а са одушевљењем су прихватили позив за сусрет

М. Балтић

БАЈИНА БАШТА

Пензионери посетили видиковац Каблар

Удружење пензионера „Здраво и дуго дружење" из Бајине Баште последњег септембарског викенда организовало је излет у Овчарско-кабларску клисуру. Том приликом 38 његових чланова посетило је недавно отворени видиковац Каблар, на истоименој планини, и неке од тамошњих манастира.

– На излет смо кренули у шест, а вратили се у 18 часова. Осим Бајинобаштана, било је пензионера из Рогачице, Љештанског, Костојевића и Бесеровине. Сви су били одушевљени погледом са видиковца. Дан је био сунчан па смо могли, као на длану, да видимо Мораву и читав кабларско-овчарски крај. Обишли смо и манастир Преображење, а по повратку смо имали заједничку вечеру у ресторану „Две липе" у Пожеги – каже вођа пута, Обрад Ђоковић, члан Управног одбора Удружења.

Своје утиске изнео је и Љубан Ковачевић из Љештанског.

– Ја сам повео и супругу Весну. Био је ово прелеп излет. Био сам на бројним видиковцима на више планина. Овај на Каблару је заиста предиван. Тек са тог места долази у пуном изражају лепота Западне Мораве и Овчарско-кабларске клисуре. Препоручио бих сваком да га посети – вели Љубан Ковачевић. **М. А.**

Обезбедили зимницу на време

Удружење пензионера Бајина Башта сваке године организује набавку зимнице и огрева за своје чланове по повољним ценама. Ова пракса није изостала ни ове године, а према речима председника Удружења Недељка Ракића, сарадња са предузећем „Поло" из Чачка је настављена. „Поло" има богату понуду од 42 производа, цене су повољне и зимницу је могуће купити у чак шест месечних рата. Међу бројним пензионерима који су се пријавили за куповину зимнице била је и пензионерка Марија Радојевић.

– Купила сам готово све што ми треба за зиму. Посебно сам задовољна што сам све то могла платити у шест месечних рата. Ово је за мене велика олакшица. Задовољна сам и ценом, а и квалитетом намирница – каже Марија Радојевић.

За двадесетак пензионера обезбеђено је огревно дрво уз могућност плаћања на одложено до шест месеци. Током новембра, по истом принципу, пензионери ће моћи да набаве и свињске полутке. **М. А.**

ГРАЧАНИЦА

Дружење најмлађих и најстаријих

Удружење пензионера Грачанице и предшколци из Дечје установе „Ђурђевак" наставили су међугенерацијску сарадњу и ове године поводом Дечје недеље и Међународног дана старијих особа уприличили нови сусрет. Чланови Удружења су малишане даривали слатким пакетићима са соковима и разним грицкалицама, док су им малишани гостопримство узвратили осмесима и лепим расположењем. Дружење су обележиле још и честитке и жеље да одрастање најмлађих протекне у безбедном и срећном окружењу, а живот најстаријих у трећем добу у активном и креативном амбијенту. У том контексту организован је и заједнички спортски дан на теренима Основне школе „Краљ Милутин" у Грачаници. Током спортског дана најстарији су показали све своје „финте" у баратању фудбалском лоптом, док су најмлађи узвратили правим „егзибицијама" и „бравурозним парадама". Меч је завршен без поражених, јер су победници сви учесници овог лепог догађаја.

Учесници су се сложили да то није био само заједнички спортски дан, већ и дан испуњен осмехом и међусобном љубављу, дечјом радозналошћу и мудрошћу старијих, дан сарадње најмлађих и најстаријих, те међусобних жеља да успешно остварују и унапређују своја права која су им конвенцијама Уједињених нација предвиђена и загарантована. **В. С.**

СМЕДЕРЕВСКА ПАЛАНКА

Меморијал у Гаврину част

Општинска организација пензионера Смедеревске Паланке, чији је председник Слободан Б. Пантић, у договору с породицом Радомира Гавриловића Гавре – једног од најбољих шахиста и капитена шаховске екипе ове организације, одржала је први Меморијални шаховски турнир који носи његово име.

Први потез на турниру повукао је Гаврин шестогодишњи унук, а победници турнира су шахисти Удружења пензионера општине Велика Плана. Меморијални шаховски турнир „Радомир Гавриловић – Гавра" одржаваће се сваке године на дан његовог рођења. Циљ је очување успомене на Гавру, који је годинама био препознатљиво лице и пасионирани играч у шаховским круговима овог краја, али и наставак традиције окупљања локалних заљубљеника у шах, углавном пензионера и шахиста из ова два суседна места – Смедеревске Паланке и Велике Плане. **Сл. К.**

ШАБАЦ

Пут у Крупањ и Мали Зворник

Да кишни дан може бити леп и садржајан доказ је излет чланова ГОИРИИП Шабац, 25. септембра, и посета Крупњу и Малом Зворнику.

Крупањ, смештен у брдском подручју Рађевине у Мачванском округу, занимљиво место окружено огранцима планина Борања, Јагодња и Соколске планине, оставио је први утисак на овом путовању. Шапчане је посебно одушевила црква спомен-костурница Св. Вазнесења Господњег, подигнута поред старе цркве из 1842. Дело је архитекте Момира Коруновића и својеврсна задужбина краља Александра I Карађорђевића.

Након тога, чланови ГОИРИИП Шабац наставили су ка Малом Зворнику, месту на десној обали Дрине, где су обишли Подземни град Карађорђевића, изграђен између 1931. и 1934. године. Овај тајни војни комплекс и склониште састоји се од 75 просторија и ходника дужине око километар и по. Данас је простор који сведочи о некадашњем комплексу у којем су се налазили краљевски апартмани, кабинети, сале, спаваонице за гарду, библиотека, капела са олтарским простором и краљевска чесма.

Комплекс је искоришћен само једном – у априлу 1941. године, када је пре одласка у избеглиштво своју последњу ноћ у Србији ту провео млади краљ Петар II Карађорђевић. Сада овај објекат служи као сведок прошлих времена и историјских догађаја, а за чланове овог удружења остаје као успомена на још један прелеп излет. **Г. О.**

Годишњи одмори уз ваучере

Чланови и чланице Градске организација инвалида рада и инвалидских пензионера (ГОИРИИП) Шабац, имали су прилику да уз обезбеђене ваучере за пензионере проведу по шест до десет дана у бањама и на планинама Србије.

Највећи број њих уживао је у најтоплијим данима у Сокобањи. Интересовање за ову бању је било највеће из разлога дивног гостопримства, као и понуде од 10 дана боравка код љубазних домаћина, власника апартмана.

Задовољни су и они који су боравили у Врњачкој Бањи, на Дивчибарама и Златибору.

За пензионере ваучери су значили много, могли су да се рекреативно друже, али и да упознају туристичке лепоте бања и планина.

Организовани излети су били квалитетни по свом садржају и за памћење – Ртањ, Озрен, Борићи, манастири и цркве. Једном речју – лепоте Србије. **Г. О.**

СУБОТИЦА

Концерти, дружење и подршка

У прелепој свечаној сали Градске куће у Суботици, 24. септембра, мешовити хорови Удружења пензионера града Новог Сада и Градског удружења пензионера Суботице „Adagio", предвођени диригентском палицом Дијане Киш Мишколци, приредили су незаборавaн концерт.

Публици су се оба хора представила са по девет нумера, међу којима су биле свима добро познате: Добра вам ноћ, Ово је Србија, Само једном се љуби, Кажи зашто ме остави, Девојко мала, али и две песме на мађарском језику – Дајана и Сад адио.

Градско удружење пензионера Суботице у јуну ове године обележило је важан јубилеј – 80 година свог рада. Домаћин је била Месна организација пензионера „Палић", која је тим поводом угостила представнике Удружења пензионера града Новог Сада.

Председница МОП „Палић", Славица Тот Лучић, и Милена Жарковић, председница УПГНС, искористиле су прилику да представе план и програм својих удружења и присутне упознају са актуелним активностима, након чега је уследио свечани ручак у вили „Викторија" на Палићу. **Д. И.**

БЕГАЉИЦА

Помоћ волонтера у сечи и слагању огрева

Млади из Бегаљице још једном су показали да су прави пример хуманости и несебичности. Наиме, група студената из овог сеоског насеља, које се налази на пет километара од центра Гроцке, за само седам дана успела је да исече дрва за огрев и да их сложи у подруме пензионера који су корисници пољопривредних пензија. Пензионери су дрва набавили куповином на више рата, али пошто су у позним годинама, лошег здравственог и материјалног стања, сеча и припрема су им представљали велики проблем.

Становништво села Бегаљица углавном се бави воћарством, виноградарством и повртарством, а рекордери су у производњи јагода, бресака и кајсија. Прошлог лета група ученика једне средње школе, сви родом из Бегаљице, потпуно бесплатно је помогла пензионерима који примају мале пољопривредне пензије да оберу јагоде са својих поседа. Пензионери су неизмерно захвални младима на помоћи и свим хуманим гестовима. **З. Ч.**

СМИЉА ВИДИЋ ИЗ МАГЛИЋА ЗАГАЗИЛА У ДРУГИ ВЕК

Прича једне партизанке

Смиља Видић

Смиља Видић из Маглића крај Бачког Петровца недавно је прославила стоти рођендан! Ово можда и не би била вест да изузеци не постоје, а изузетак је управо Смиља, витална стогодишњакиња са изузетном животном причом.

За овај свој век Смиља је прошла доста – голготу Другог светског рата, селидбе, смрт супруга. Била је најстарије дете у породици и ћерка жандарма који је службовао у селу Црмљане код Ђаковице (Косово и Метохија). Ту су Смиља и њена породица били настањени тек два месеца када су по наређењу морали да се преселе у Пећ, а потом у Ужице.

– Када смо стигли на ужичку железничку станицу, прво су ме послали у град да купим хлеб. Пекару нисам могла да нађем, јер је немачка авијација све разорила. Уплашена и уплакана вратила сам се на станицу, једва нашла мајку, а онда смо сви дошли у Пребиловце код Чапљине, у родно место мога оца. Ту сам се прикључила новоформираној Пребиловачкој чети, па даље Дванаестој херцеговачкој бригади – сећа се ова бриткоумна старица.

Сетила се Смиља и других детаља из најранијег детињства – ноћи проведених у хладним војним коњушницама, спавања на голом бетону, бежања од Италијана, скривања по планинама. У сећање на тај период и данас запева неку од италијанских борбених песама и са осмехом прича о Стипету, својој првој љубави са фронта, за којег се касније удала и добила сина Милана. Милан сада има 80 година и живи са њом у Маглићу. А пре него што је дошла у Маглић, са мужем је упоредо градила породицу и обнављала разрушену земљу.

– На изградњи пруге Шамац–Сарајево радио је 211.381 бригадир, сврстан у 887 омладинских радних бригада. Поред омладине из Југославије, на изградњи пруге учествовала је и омладина из чак четрдесет две земље! То је било најлепше време, време песме, игре и рада, јер, ово обавезно запамтите, рад човека спасава од свега, а највише од црних мисли – поручује ова стогодишњакиња.

Поносно Смиља показује и своју војну књижицу у којој се издвајају две ствари – да је демобилисана 1946. и да је Октобарску награду примила 1987.

Прича о данима када су се она и Стипе доселили у Маглић и добили посао на војном имању. Стипе је, нажалост, убрзо настрадао у несрећи, потом се десио други брак, па тако поред Милана из првог брака има још двоје деце из другог. Они сада живе у Аустралији, одакле јој син Слободан доноси чувени манука мед. Смиља верује да управо овај мед доприноси њеном здрављу и виталности, али признаје и да изузетно води рачуна о себи. Никада није конзумирала алкохол ни цигарете, за ручак једе храну „на кашику", воли друштво и радује се сваком госту. Устаје око подне, а ноћу је дуго будна уз филмове и турске серије. Чак до два сата иза поноћи!

Осим животном причом, Смиља Видић фасцинира и изгледом. Има посебан однос према лепоти и нези. Тело и руке маже кремама, редовно негује косу, која и сада делује „живо". Води рачуна о гардероби, њеном квалитету и функционалности, а на питање зашто и лети облачи мајице дугих рукава, спремно одговара:

– Чувам се.

Иванка Огњанов

ТРСТЕНИК: „ЗЛАТНА СВАДБА" ОКУПИЛА 18 БРАЧНИХ ПАРОВА

Пола века љубави

Педесет година од првог „да" средином октобра прославило је седамнаест парова, а један пар чак 55 година брака, сви из Трстеника. Популарна „Златна свадба" организована је девети пут у истој сали у којој су неки од њих изговорили судбоносно „да". Међу њима су Нада и Зоран Симић, који су искрено поделили своје брачно искуство.

Успомена на јубилеј

– Брзо прођоше ове године! Брак нам је био успешан, леп и складан. Било је разумевања, толеранције, понека несугласица, али се све увек завршавало поштовањем и уважавањем. Удала сам се млада, са 16 година. Ја сам била домаћица, а он је радио. То су били наши почеци, а данас је све много другачије – млади много времена проводе на друштвеним мрежама и замајавају се, па не чуди што има доста неожењених и неудатих – уопоредила је везе некад и сад Нада Симић и младима упутила важан савет да се на ступање у брачну заједницу одлучују брже јер „краће везе су корисније".

Исто мишљење деле и остали златни парови, те су сагласни и у поруци – жените се и удајте из љубави, јер су љубав, разумевање, толеранција и поштовање гарант успеха.

Златни парови са представницима општине Трстеник и волонтерима Црвеног крста

Обележавање овог лепог јубилеја и свечани пријем помогли су општина Трстеник и Црвени крст. На пријему су се окупљеним паровима обратили председница општине Милена Турк и њен заменик Дејан Раковац, честитали им и пожелели још много заједничких година, након чега су им симболично уручили пехаре. Затим је, за успомену на овај дан, уследило заједничко фотографисање, а дружење је, уз свечани ручак, музику и поклоне, настављено у свечаној сали „Спејс" у оближњем Пејовцу.

Драган Ивановић

ВИ ПИТАТЕ „ГЛАС ОСИГУРАНИКА" ОДГОВАРА

Више информација о свим питањима из области пензијског и инвалидског осигурања доступно је на сајту РФ ПИО www.pio.rs

Подаци о доприносима за текућу годину

Е. Н., Бечеј: Зашто у Фонду ПИО не могу да проверим да ли ми послодавац уплаћује стаж за ову годину? Како да дођем до те информације?

Одговор: Одредбама Закона о ПИО прописано је да се подаци који служе за остваривање права из пензијског и инвалидског осигурања, у конкретном случају подаци о висини зарада и уплаћених доприноса, преузимају од Пореске управе која о њима води службену евиденцију, и уносе у матичну евиденцију. Подаци се преузимају и уносе у електронској форми, путем средстава за електронску обраду података.

Истим законом прописана је и обавеза Фонда да преузете податке унесе у матичну евиденцију према динамици преузимања, а најкасније до краја фебруара текуће за претходну годину. То значи да Фонд нема законски основ, а самим тим ни законску обавезу да врши унос ових података за текућу годину. Дакле, евиденција података о стажу се у Фонду ПИО води на годишњем нивоу и почетком године се подаци о уплаћеним доприносима преузимају електронски за целу претходну годину збирно, те Фонд не располаже подацима о месечним уплатама у текућој години.

Постоје три начина да добијете податке о уплатама доприноса у текућој години. Један од њих је да од послодавца тражите копију поднете пореске пријаве из које ће моћи да се утврди чињеница уплате и висине доприноса, као и за који месец је уплата извршена. Обавеза уплате доприноса доспева 30. у месецу за претходни месец.

Информацију о уплаћеним доприносима у текућој години такође можете добити од Пореске управе која води и располаже евиденцијом о уплатама доприноса за ПИО по месецима.

Поред тога, важно је рећи да се подаци о уплатама доприноса електронски преузимају са портала Централног регистра обавезног социјалног осигурања (ЦРОСО), који повлачи податке директно из Пореске управе након уплате доприноса. У складу с тим, уплате својих доприноса у текућој години можете да проверите и на порталу ЦРОСО https://www.croso.gov.rs/lat/eDoprinosi/index.php.

Одређивање категорије осигураника након одласка у пензију

С. М., Шабац: Током једног дела радног века био сам пољопривредник, а затим се бавио предузетништвом. Када испуним услов за пензију, којој категорији осигураника ћу припадати и зашто је уопште битно да се та категорија одреди?

Одговор: Категорија пензије одређује се према последњем осигурању пре подношења захтева за пензију.

Одређивање категорије пензије коју ће примати будући корисник се ради због утврђивања најнижег износа пензије прописаног Законом о ПИО када осигураник има право на тај износ јер најнижа пензија није иста за све категорије.

У случају када осигураник има навршен стаж осигурања по различитим основама, ако је претежан стаж осигурања навршен у осигурању пољопривредника, утврђује се најнижи износ пензије за осигуранике пољопривреднике тј. корисник ће примати пензију из категорије пољопривредника.

Када је реч о датумима исплате пензије, Фонд ПИО исплаћује принадлежности у различитим терминима током месеца, па зависно од тога којој категорији пензионер припада, зависи и ког датума ће примити пензију. По правилу, исплата се увек прво изврши корисницима из категорије самосталних делатности, затим пољопривредним и војним пензионерима, док бивши запослени пензију примају последњи у месецу.

Остваривање права на старосну пензију

А. М., Горњи Милановац: Ускоро испуњавам услов за старосну пензију. Међутим, због непредвиђених породичних околности баш у том периоду ћу бити одсутан, односно боравићу месец дана у иностранству. Занима ме од ког датума ће ми се признати право на пензију – од дана када испуњавам услов, или од оног дана када предам захтев и да ли на неки други начин могу да предам захтев осим доласком на шалтер Фонда?

Одговор: Право на старосну (и превремену старосну) пензију признаје се од дана испуњења Законом прописаних услова (година живота и стажа осигурања), под условом да је захтев поднет у року од шест месеци од дана испуњења услова.

Уколико се захтев поднесе након истека шест месеци од дана испуњења услова, право на пензију се признаје ретроактивно највише шест месеци уназад рачунајући од дана подношења захтева.

Захтев се подноси надлежној филијали, односно служби филијале према месту пребивалишта подносиоца захтева, а поред тога, захтев се може поднети и поштом, као препоручена пошиљка, или преко портала е-Шалтер. Уколико се захтев подноси путем портала е-Шалтер, образац захтева (који се иначе налази на сајту Фонда) се преузима, попуњава електронским путем и прослеђује надлежној организационој јединици Фонда, заједно са скенираним прилозима доказа. Подносилац захтева добија потврду о успешно поднетом захтеву, са датумом и временом подношења захтева, и идентификационим бројем под којим је захтев поднет. Подносилац је у могућности да се преко ове апликације информише у којој фази се тренутно налази поступак одлучивања по поднетом захтеву.

Усклађивање превремене старосне пензије

М. З., Пожаревац: Ако одем у превремену старосну пензију, како ће пензија да се усклађује, имајући у виду да ће бити трајно умањена?

Одговор: Законом о пензијском и инвалидском осигурању предвиђена је могућност остваривања права на превремену старосну пензију, чија се висина одређује на исти начин као и висина старосне пензије, с тим што се износ тако одређене превремене пензије трајно умањује за 0,34 одсто за сваки месец пре навршених година живота прописаних за стицање услова за старосну пензију (65 година живота за мушкарце, а у 2026. за жене 64 године). Умањење максимално може износити 20,4 процента.

Усклађивање превремене старосне пензије врши се за исти проценат и у исто време као и за све остале категорије пензија (старосне, инвалидске и породичне).

шареница шареница шареница

СКАНДИНАВКА

АУТОР: РАЈКО КУЗМАНОВИЋ	МУШКО ИМЕ	КУМОВА ЖЕНА (МН.)	НАША ГЛУМИЦА	ВАЖАН САСТОЈАК ХРАНЕ	СОЛИ СИРЋЕТНЕ КИСЕЛИНЕ	РАДНИК НА ЦАРИНИ
ЧОВЕК КОЈИ ГОВОРИ ИКАВИЦОМ						
УПРЕДЕНА ВУНЕНА ВЛАКНА						
НЕПРОФЕСИОНАЛАЦ						
НЕ ПОСЕДОВАТИ						
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	ЦЕЛОМ ШИРИНОМ	ГЛАВНИ ГРАД ЈОРДАНА / ОТПОРНЕ НА ЗАРАЗНЕ БОЛЕСТИ				
ОШТРИТИ						
ПОПИС ИМЕНА						
РАДИОДИФУЗНА УСТАНОВА ВОЈВОДИНЕ				НАРЕЂИВАТИ	ОБРИ	БЛАГАЈНИК
ПРИЛИЧНО НИЗАК						
ВЕЈАВИЦА						
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	ДЕСЕТИ МЕСЕЦ У ГОДИНИ	МАЊАВЕ	ВЕРНА ЖИВОТИЊА / ОНАЈ КОЈИ БАТИНА			
ИЗАБРАНА ПРАВНА ТЕЛА						
МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТ						
ОТАЦ ОД МИЉА (МН.)					ПАПИН ПРИХОД	ДРАЖИ
ОБАРАЧ НА ПУШЦИ						
ВРСТА ЈУЖНОГ ВОЋА						
ФИЛМ ЏЕЈМСА КАМЕРОНА						
ОДЛУЧИТИ						

РЕШЕЊЕ: ижвављ, вунића, аматер, немати, амам, шиљити, имењак, рув, онизак, мећава, пас, одбори, клавир, тате, окидач, бенана, авантар, решити.

УКРШТЕНИЦА

Све речи из пописа упишите у укрштеницу тако да добијете исправну укрштеницу.

11 слова: ВЕЛИКИ МОЗАК, ИЗОПАЧЕНИЦИ,

9 слова: АНЕСТЕТИК, ГРЕЈС КЕЛИ, ЦИГАНЧИЦА,

8 слова: СИМОНИДА,

7 слова: ИДЕЈИЦА, МАЛИ РИТ, НАРАМАК, УТОВАРИ,

6 слова: АПАТИН, БАНОВИ, ГЛОБУС, ЕКОНОМ, ЈАЛОВО, РЕЗАЧИ, РИКАТИ,

5 слова: ДОЧЕК, ИСКОН, ИТАЛИ, КАЗАН, КАЛЕМ, КАЧАР, КИОСК, ОКОЛО, ПАСИВ, СНАГЕ, ТРКАЧ, ЧЕРЕК,

4 слова: АЛАС, ЈАНА, ЛИКА, ЛОРД, МЕЗЕ, НИНО, ОВАН,

3 слова: ДОЛ, ЕИТ, ЕПС, ИНТ, ИРИ, РИЗ, СЕД,

2 слова: АМ, КК, ПИ, ЧЕ,

РЕШЕЊЕ: гробус, икатин, економ, јаловО, с, ован, кк, ири, еит, ндејница, лорд, атентин, искон, снаге, ачас, п, чевек, инт, ам, казан, че, сед, малн рит, изопачеиици, велики мозак.

Да ли сте знали ...

– да се у вечитом мраку океанског дна налази више историјских артефаката него у свим музејима на свету заједно? Због хиљада година пловидбе, ратова и природних катастрофа, на дну мора и океана лежи преко три милиона олупина бродова. Поред злата и накита, овај скривени подводни музеј у својим мрачним дубинама чува непроцењиве историјске предмете, од античких посуда до чувеног Титаника.

– да је најдубља рупа у Земљиној кори дубока 12 километара, што је за километар више од најдубље тачке океана? Совјетски научници су, у жељи да истраже Земљину унутрашњост, дошли до невероватних открића, а овај подухват до данас није поновљен. На дубини од 7 километара пронађени су савршено очувани фосили једноћелијских организама који су нетакнути преко две милијарде година, али и текућа вода богата минералима. На самом дну је температура скочила на 180 степени и није било могуће наставити бушење, те је јама затворена тешким металним поклопцем.

– да Амазонијом тече река која пркоси свим правилима геологије? Скривена испод густих крошњи перуанске џунгле, Шанај-тимпишка је река дуга око шест километара, а њена температура достиже скоро сто степени Целзијуса. С обзиром на то да у близини нема ниједног активног вулкана, научници верују да вода долази из дубоких пукотина у самој Земљиној кори, где се загрева до кључања пре него што под огромним притиском избије на површину.

– да на дну најдубљег језера на свету постоји шума која производи кисеоник? За разлику од других дубоких језера чија су дна мртве зоне без ваздуха, Бајкалско језеро је пуно живота, јер на његовом дну расту џиновски зелени сунђери. Ови сунђери живе у заједници са микроскопским алгама које упркос мраку и леду успевају да обављају фотосинтезу, пречишћавају воду и стварају кисеоник, омогућавајући тако развој необичних подводних бића на великим дубинама.

– да на Месецу не постоји атмосфера и ветар, што значи да ће стопе Едвина Олдрина и Нила Армстронга тамо остати нетакнуте милионима година? Све док неко поново не слети на Месец и не згази преко њих, ови први људски трагови у прашини из 1969. године изгледаће потпуно исто као оног дана када су направљени. Пошто нема кише која би их спрала, нити ветра који би их развејао, једина ствар која у далекој будућности може да их избрише је спори и непрекидни пљусак микрометеорита који полако круне и мењају површину Месеца.

Игра речи

Гајим пчеле. Како би ми секира пала у мед.
Завршио сам ковачки занат. Сам кујем своју срећу.
Ћутање је злато, а никако да дођемо до њега.
Успех не може да ме опије. Више сам за виски.
У шаху паметнији не попушта.
Не ударајте сат песницом. Шах је мисаона игра.

Радомир Станојковић

Лековите мисли

Кад засађено дрво расте заједно са човеком, човек расте од среће.
Живот је као пиво. Први део је пенушавији, а други садржајнији.
Теже је људима без бркова. Не могу да омасте брке.
Ко се труди да га више запазе губи на цени.
Свет би био идеалан када бисмо се, уместо новцем, служили осећањима.
Учимо из књиге живота која је некад јако скупа.

Душан Старчевић

Доскоци

Примајући ствари к знању, показали смо велико незнање.
Пустињи је вода природни непријатељ.
Лепота је у очима посматрача. Ако је посматрач непристрасан.
Истина у вину се убија водом.
Вратите маску на лице. Да вас препознамо.
У слепој улици свако може бити водич.

Раде Ђерговић

О људима

Одазивајте се док вас зову, а не кад вас прозивају.
Људи без мере и себи су терет.
Лаж је „хумана“, увек облачи голу истину.
Кад је прогледао окренуо се на другу страну.
Смањите тишину да вас чујем.
Сваки човек има пријатеља, само га је тешко наћи.

Милијан Деспотовић

Мала књижевна ирониј а

Када пишем афоризме, осећам се као антички филозоф.
Немам времена да читам туђе књиге. Једва стигнем да прочитам и све своје.
Не схватам писце који су против вештачке интелигенције. Вештачке писце имали смо и пре ње.
За рад књижевних жирија узмите мој пример. Одмах ме изаберу да ме не одаберу.
Немам намеру да надмашим најбоље. Нека најбољи надмаше мене.
Није за причу, али за афоризам душу је дало.

Милан Р. Симић

Hörmann.
Sa sigurnošću za ceo život.

- Motor za vrata PortaMatic, za udoban prolazak bez barijera
- Integrisano LED osvetljenje i energetski efikasni delovi za minimalnu potrošnju struje
- Standardna CO_2 neutralnost za sve proizvode za stambene zgrade, npr. sobna vrata i motore za vrata

smanjenje CO_2 neutralno

ClimatePartner sertifikovani proizvod
climate-id.com/XNEBKC

CO_2 izračunati smanjiti doprineti

Saznajte više o našoj strategiji održivosti, na
www.hoermann.com/sustainability

HÖRMANN
garažna i industrijska vrata